

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра обліку і аудиту**

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

«До захисту допущено»

В.о. завідувача кафедри

_____ Ольга МИХАЙЛЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

зі спеціальності _____ 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Облік і аудит»

на тему: Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесу збуту продукції

Виконав: здобувач 2 курсу, групи 2

Кузик Ольга Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) _____
(підпис)

Керівник Духновська Людмила Миколаївна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) _____
(підпис)

Рецензент Наталія КЛИМАШ
(ім'я та прізвище) _____
(підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2022 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма Облік і аудит

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача

кафедри обліку і аудиту

О. В. Михайленко

“01” листопад 2021 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Кузик Ользі Юріївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесу збуту продукції

керівник роботи Духновська Людмила Миколаївна, канд. екон. наук, доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “26” жовтня 2021 року №842-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01 лютого 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи законодавство України, нормативна база, науково-теоретичні статті, результати науково-дослідних робіт, методичні посібники до теми магістерської роботи, звітність філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2019-2020 роки та первинні матеріали філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Методологічні основи збуту продукції. Аналіз діяльності філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» та організація і методика проведення економічного аналізу з об'єкту дослідження. Теоретико-методологічні основи аудиту з філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

5. Перелік графічного матеріалу

Схема реалізації (збуту) готової продукції, нормативна база ведення обліку зі збуту продукції, кореспонденція рахунків проведення по надходженню готової

продукції, при реалізації продукції, схема собівартості продукції, схема рахунку 93 «Витрати на збут» Організаційна структура управління, бухгалтерії філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», табл. Розрахунок основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства, таблиці пов'язані з аналізом підприємства, товарів та реалізації.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 01 листопада 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	02.11.21-17.11.21	Виконано
2	Розділ 1. Методологічні основи процесу збуту продукції	18.11.21-14.12.21	Виконано
3	Розділ 2. Аналіз діяльності досліджуваного підприємства та організація і методика проведення економічного аналізу з об'єкту дослідження	15.12.21-12.01.22	Виконано
4	Розділ 3. Теоретико-методологічні основи аудиту з філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»»	13.01.22-16.01.22	Виконано
5	Висновки і пропозиції	17.01.22-23.01.22	Виконано
6	Перелік використаної літератури	24.01.22-30.01.22	Виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Кузик О.Ю.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Духновська Л. М.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кузик Ольга Юріївна.

Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесу збуту продукції.

У магістерській роботі наведені теоретичні та практичні аспекти аудиту, бухгалтерського обліку, інформації щодо забезпечення процесу збуту продукції на філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Об'єктом дослідження є облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесу збуту продукції на прикладі філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Предметом дослідження сукупність теоретичних і практичних аспектів організації обліку та аудиту виробництва та реалізації готової продукції на філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

У першому розділі розписані методологічні основи процесу збуту продукції, а саме наведені наукові дослідження економічної сутності процесу збуту продукції, нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту процесу збуту продукції і організація та методика обліку процесу збуту продукції.

У другому розділі охарактеризовано діяльність підприємства, розписано структуру бухгалтерії, облікової політики, аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

У третьому розділі описано теоретичні аспекти аудиту процесу збуту продукції, організацію проведення аудиту філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» забезпечення процесу збуту продукції та напрями удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Рік виконання кваліфікованої роботи магістра – 2022

Рік захисту роботи – 2022

Ключові слова: готова продукція, збут готової продукції, аналіз готової продукції, первинні документи, звітність, кореспонденція рахунків проведення по надходженню готової продукції, при реалізації продукції, аудит збуту готової продукції.

Структура кваліфікаційної роботи складається із вступу, трьох розділів та висновків до кожного розділу, загального висновку, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 92 сторінках друкованого тексту. Робота містить таблиці, рисунки, схеми, додатки.

SUMMARY

Kuzyk Olga Yuriyivna.

Accounting, information and control support of the sales process

The master's thesis presents theoretical and practical aspects of auditing, accounting, information on ensuring the sales process at the branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children".

The object of the research is accounting, information and control support of the sales process on the example of the branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children".

The subject of the study is a set of theoretical and practical aspects of the organization of accounting and audit of production and sale of finished products at the branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children".

The first section describes the methodological foundations of the sales process, namely the research of the economic essence of the sales process, regulatory regulation of accounting, analysis and audit of the sales process and the organization and methodology of accounting for the sales process.

The second section describes the activities of the enterprise, describes the structure of accounting, accounting policy, analysis of production and economic activities and financial condition of the branch of TDV "Yagotynsky butter factory" "Yagotynske for children".

The third section describes the theoretical aspects of the audit of the sales process, the organization of the audit of the branch of TDV "Yagotynsky Maslozavod" "Yagotynske for children" ensuring the sales process and areas of improvement of accounting, analytical and control aspects of the branch of TDV "Yagotynsky Maslozavod" "Yagotynske for children".

Year of qualified master's thesis - 2022

Year of protection of work - 2022

Keywords: finished products, sales of finished products, analysis of finished products, primary documents, reporting, correspondence of accounts for the receipt of finished products, sales, audit of sales of finished products.

The structure of the thesis consists of an introduction, three sections and conclusions to each section, a general conclusion, a list of references and appendices. The total volume of the work is 92 pages of printed text. The work contains tables, figures, diagrams, appendices.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ I. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПРОЦЕСУ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ	13
1.1. Наукові дослідження економічної сутності процесу збуту продукції.....	13
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту процесу збуту продукції	16
1.3. Організація та методика обліку процесу збуту продукції	18
Висновки до роздіку 1.....	39
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЇ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» «ЯГОТИНСЬКЕ ДЛЯ ДІТЕЙ»ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	42
2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»	42
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану за «2019-2020 рр.» філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».....	44
2.3. Методологічні та практичні основи аналізу забезпечення процесу збуту продукції.....	48
Висновки до роздіку 2.....	58
РОЗДІЛ III. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ПРОЦЕСУ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ	60
3.1. Теоретичні аспекти аудиту процесу збуту продукції.....	60
3.2. Організація проведення аудиту філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» забезпечення процесу збуту продукції	75
3.3. Напрями удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»	78
Висновки до роздіку 3.....	83
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	89
ДОДАТКИ.....	93

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішньому етапі існування підприємства в умовах карантину, стимулює керівників шукати як в зовнішньому середовищі забезпечення конкурентної позиції, як необхідної умови виживання так і в внутрішньому середовищі забезпечення прийняття правильних управлінських рішень для стимулювання працівників до роботи. Тому для формування стратегій пов'язаних зі збутом, керівництво зважено підходить до пошуку кращих напрямів збільшення збутової діяльності і вміння приймати рішення щодо поставлених проблем у разі фінансової, виробничо-господарської нестабільності.

Фінансовий результат на молочному заводі філії «Яготинський для дітей» залежить від обсягів випущеної продукції. Продукція має пройти певний технологічний процес, який зменшить незавершене виробництво за рахунок виробництва товарів під замовлення; який супроводжує дотримання технології виробництва, якості сировини, строків зберігання та реалізації продукції.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є формування теоретичних та методологічних пропозицій щодо напрямів вдосконалення облікового, інформаційного та контрольного забезпечення процесу збуту продукції.

Завдання для досягнення поставленої мети наступні:

- навести наукові дослідження щодо економічної сутності процесу збуту готової продукції;
- навести нормативно-правові регулятори обліку, аналізу та аудиту збуту продукції;
- розписати організацію та методику обліку процесу збуту продукції;
- написати характеристику діяльності філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», яка включає структуру бухгалтерії та облікову політику зокрема;

- зробити аналіз виробничо-господарської діяльності філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;
- написати теоретико-методологічні основи аудиту з філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Об'єктом дослідження є процес формування збутової діяльності філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Предметом дослідження є особливості збутової діяльності філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Облік реалізації дорівнює систематичному отриманню прибутку, де основним елементом в досягненні мети виступає готова продукція. Саме ефективна робота управління, яка контролює випуск продукції забезпечує фінансову рівновагу організації, сприяє підвищенню ритмічності операційного процесу. Розробка плану щодо випуску продукції впливає на точність та економічність щодо поставлених цілей.

Управління продажем — це діяльність, метою якої є одержання прибутку й задоволення потреб у сформованому ланцюжку взаємодій, спрямована на підвищення конкурентоздатності підприємства у процесі роботи на ринку і пов'язана з формуванням, організацією та розвитком:

- каналів збуту (комерціалізація);
- раціональної системи руху товару (логістика);
- системи маркетингових комунікацій (у частині особистого продажу та стимулювання збуту);
- ефективного управління торговим персоналом.

Для цього необхідно постійно оцінювати й аналізувати поточну ситуацію за цими напрямками, виявляти й ранжирувати перспективні стратегії розвитку, визначати недоліки та слабкі місця в збутовій системі підприємства.

Сьогодні збут необхідно розглядати під принципово іншим кутом зору — крізь призму ринкового попиту та пропозиції.

Саме організація обміну товарами й послугами є функцією збуту, задачею якого є рух товару від виробника до споживача. Збут є засобом досягнення поставлених цілей підприємства й завершальним етапом виявлення смаків та переваг покупців. Від об'єму збуту залежать виробництво й матеріально-технічне забезпечення, величина доходів, рівень рентабельності, визначається результат роботи підприємства, направлений на розширення об'ємів діяльності та отримання максимального прибутку (рис.1), схема як раз показує, відшкодування вартості продукції за рахунок продажу її споживачу та отримання прибутку від реалізації.

Хоча збут і є завершальною стадією господарської діяльності товаровиробника, процедури планування збуту в ринкових умовах передують виробничій стадії. Вони полягають у вивченні ринкової кон'юнктури й можливостей організації виробляти перспективну продукцію, а також у складанні плану продажу, на основі якого повинні формуватися плани постачання та виробництва. Тому головну роль у забезпеченні конкурентоспроможності організації відіграє ефективне функціонування системи продажу підприємства.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві дає можливість фіксувати, аналізувати інформацію про поточні витрати у поелементному розрізі, а саме:

- прибуток, збиток підприємства, як він виникає;
- стан дебіторської та кредиторської заборгованості на які чинники вона впливає та що за собою несе;
- розміри фінансових інвестицій;
- стан джерел фінансування.

Споживачами інформації фінансового обліку виступають органи державної фіскальної служби, потенційні інвестори, постачальники та покупці, банки, біржі, страхові компанії [5].

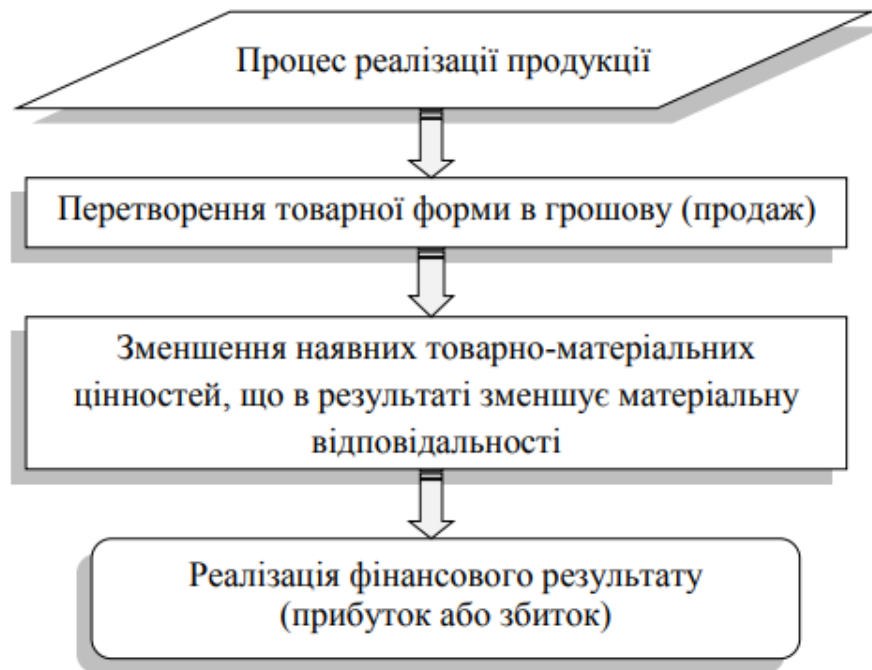

Рис. 1. Схема реалізації (збуту) готової продукції

До методів дослідження, відносяться у даній магістерській роботі облік готової продукції з різними ділянками обліку; аналітичні дослідження, які включали аналіз та синтез, індукція та дедукція; моделювання (відображається у процесі надання схематичних даних у роботі); комп'ютеризація (користування під час дослідження комп'ютерних програм економічного характеру).

Використала законодавство України, нормативну базу щодо методології обліку, контролю, аналізу та аудиту реалізації (збуту) продукції.

РОЗДІЛ І. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПРОЦЕСУ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Наукові дослідження економічної сутності процесу збуту продукції

Ефективна організація діяльності підприємства показує результат виробничо-господарської діяльності, а саме її прибуток або збиток. Вирішальним місцем у даному випадку є ефективна організація виготовлення та збуту конкурентоспроможної продукції. Цей етап займає основне завдання роботи підприємства і є заключним етапом кругообігу коштів підприємства.

Ми розглянули дослідження таких науковців, як Федосової Тетяни Вікторівни, яка у своїй науковій праці називає готову продукцію, яка повністю закінчена обробкою, прийнята технічним контролем, здана на склад або прийнята замовником, згідно з актом приймання, а вироби, які не пройшли всіх стадій обробки та не прийняті технічним контролем, враховуються у складі незавершеного виробництва [16].

У той час, як Писаренко Тетяна Миколаївна вважає, що продукція є об'єктом облікової системи промислового підприємства, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, виступає засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства [14].

Аналізуючи роботи авторів можна сказати, що кожен автор акцентує увагу на певному аспекті терміну «готова продукція». Так Федосова Тетяна Вікторівна, Зінкевич Оксана Володимирівна вважають закінченим виробничим процесом; Писаренко Тетяна Миколаївна, Сук Леонід Кіндратович, Сук Петро Леонідович - призначення для продажу, відповідність стандартам – Зінкевич О.В., Сук Л.К., Сук П.Л [29].

Ми беремо до уваги вважати готовою продукцією, яка повністю закінчена обробкою, пройшла технічне випробування, відповідає технічним умовам і стандартам та здана на склад.

Готова продукція зазвичай проходить такі стадії:

- здійснюється передача виготовленої продукції з цеху виробництва на склад;
- до продажу, продукція зберігається на складах, які відповідають вимогам зберігання (температурному режиму, вологості повітря, санітарним нормам);
- останній етап - готова продукція відвантажується покупцям.

У обліку готову продукцію можуть оцінювати за:

- обліковими цінами, які дають змогу вести постійний облік незалежно від калькуляції фактичної собівартості;
- середньорічною плановою собівартістю – ведення таким способом повинне окремо обліковувати відхилення планової собівартості від фактичної;
- договірними або оптовими цінами;
- за фактичної собівартістю.

Синтетичний облік готової продукції ведуть на рахунку “Готова продукція” за фактичною виробничою собівартістю.

Якщо облік готової продукції у бухгалтерії підприємства ведеться не за фактичною собівартістю, а за обліковими цінами, то слід на рахунку “Готова продукція” окремо записувати випуск продукції за планової розрахунковою собівартістю і відхиленням фактичної собівартості від планово-розрахункової.

У відповідності до ПСБО 15 “Дохід” готова продукція вважається реалізованою, якщо:

- при передачі покупцю товар, він приймає на себе всі ризики, вигоди пов’язані з правом власності на продукцію;

- після передачу покупцю готові продукції (товару) постачальник – не несе відповідальність, контроль за відвантаженою продукцією (товарами або іншими активами);

- отриманий дохід від продажу постачальник може доказати;
- в результаті збуту відбудеться збільшення економічних вигід, а витрати будуть підтверджені. Останнє означає, що дохід не може бути визначений, якщо витрати не підлягають достовірній оцінці. Тому будь-який аванс, вже отриманий за продаж продукції або товарів, визначається як зобов'язання, а не дохід.

Отже, реалізованою вважається готова продукція продана на ринку збуту, а моментом реалізації – відвантаження зі складу готової продукції покупцю.

При відвантаженні товарів або отриманні коштів на банківський рахунок (виходячи з того, яка подія трапилась раніше) у платника податків виникають податкові зобов'язання – загальна сума податку нарахована платником податку у звітному періоді. У платника податків також може виникнути податковий кредит, який складається з сум податків, сплачених платником податків у звітному періоді у зв'язку з придбанням товарів у вартість яких включений податок на додану вартість. Податковий кредит – це сума, на яку платник податків має право зменшити податкові зобов'язання звітного періоду. Постачальним зобов'язаний по першій події зареєструвати податкову накладну, якщо він є платником податку на додану вартість. Збільшення економічної діяльності підприємців стало все більше набувати міжнародного характеру. Суб'єкт господарювання повинен сплачувати податки в країні, де він провадить свою діяльність відповідно до національного законодавства. [11]. На нашу думку [18], до функцій збутової діяльності підприємства можна віднести:

1. Транспортування – перевезення товарів від місця виробництва до місця продажу.
2. Розподілення – забезпечення необхідних споживачам кількості та асортименту продукції.
3. Складування – оформлення запасів до їх транспортування.

4. Пакування - упакування впершу чергу для безпеки товару при перевезенні і зберіганні якості, а також врахування побажань замовника.

5. Сортування – підготовка необхідних партій товарів, підлаштованих під різні потреби кінцевих споживачів.

6. Налаштування комунікації – взаємодія із клієнтами, постачальниками, підрядниками, партнерами. Розуміння потреб споживачів.

7. Інформування – дослідження та обробка запитів, потреб споживачів на ринку, його особливостей, дії конкурентів.

При вивченні наукових праць різних видатних вчених, можна зробити висновки, що кожен з них має своє бачення визначення поняття збутової діяльності.

Збутову діяльність також прирівнюють до «розподілу», «збуту», «товароруху» або розглядають її як заключну фазу процесу підприємницької діяльності і розкривають це поняття через управління збутовою діяльністю.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту процесу збуту продукції

Інформаційною базою роботи є законодавчі та нормативні акти України, що регулюють питання методології ведення обліку та проведення аналізу і аудиту, які наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Нормативно законодавча база ведення обліку та аудиту процесу збуту готової продукції в Україні

№	Назва нормативно-законодавчого акту	Характеристика нормативно-законодавчого акту
1	2	3
1	Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" №996-ХР7 ВР від 16 липня 1999р.	Цей Закон регулює правові засади видачі, видачі, обліку та складання фінансової звітності в Україні. Підприємство повинно дотримуватися принципів при обліку готової продукції.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
2	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII	Законопроектом передбачено, щоб на підприємствах, які становлять суспільний (загальний) інтерес, проводився обов'язковий аудит. Контроль за дотриманням правил ведення господарської діяльності покладено на незалежного аудитора, який буде здійснювати перевірку.
3	Податковий кодекс України від 01.01.2022 р., 2755-VI	Він розширює методику встановлення собівартості виробленої продукції, тобто додає амортизацію основних засобів і нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, послугами.
4	П(С)БО9 «Запаси»	Це положення визначає методологічні основи створення та розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності.
5	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Дає визначення і відображує оцінку дебіторської заборгованості, яка може виникнути при реалізації.
6	П(С)БО 15 «Дохід»	Визначено методологічні принципи формування в обліку інформації про доходи підприємства та розкриття її у фінансовій звітності.
7	П(С)БО 16 «Витрати»	Визначено методологічні принципи формування в обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
8	План рахунків обліку активів, капіталу та зобов'язань господарських операцій підприємств затверджений наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. №291.	План рахунків використовується підприємствами та іншими юридичними особами (крім банків і бюджетних установ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності. У плані рахунків показано, на яких рахунках і субрахунках буде вестися облік готової продукції.
9	Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджено наказом міністерства фінансів України від 30.11.1999 року № 291 та зареєстровано в міністерстві юстиції України 21.12.1999 року № 893/4186.	Ця Інструкція встановлює мету та порядок ведення бухгалтерських рахунків.

1	2	3
10	«Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» 02.09.2014 №з1365-14	Він визначає порядок проведення інвентаризації готової продукції та обліку результатів.
11	Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку від 29.12.2000 р. № v0356201-00	Надає рекомендації щодо використання облікових регістрів готової продукції.

1.3. Організація та методика обліку процесу збуту продукції

Організація обліку готової продукції забезпечує чітку систему документообігу і правильний порядок оформлення операцій руху готової продукції. Первинний документ – підтверджує господарську діяльність підприємства.

Міністерством Статистики України – наказом №139 «Про затвердження типових форм первинних облікових документів» від 26.06.1996р., затверджені форми документів, які пов'язані з операціями по надходженню, переміщенню і відпуском продукції на підприємстві. Проте, головний бухгалтер враховуючи роботу підприємства, може створити або вибрати, який документ буде доцільно використаний на підприємстві.

Спочатку необхідно належним чином оформити документи на одержання чи відпуск готової продукції. Документи повинен включати основні реквізити, а саме мати назву організації, нумерації, відповідну номенклатуру, яку має право реєструвати підприємство, підписи уповноважених осіб. Цей процес є досить складним, адже структура документообігу залежить від чіткості й оперативності руху, опрацювання документів та їх передання на виконання залежить швидкість отримання інформації, потрібної для ухвалення управлінського рішення [30].

Потрібно приділяти велику увагу документальному оформленню руху готової продукції, її наявності та витрачання.

Є два методи ведення обліку продукції за її видами та в залежності від її місця зберігання [30]:

- в сортових картках складського обліку – в бухгалтерії складають та обробляють групування відомостей обліку продукції за її видами в розрізі виробничих одиниць та місць зберігання;

- безкартковим способом – кожного дня складають оборотні відомості обліку випуску продукції з виробництва та руху готової продукції у розрізі складів та інших місць зберігання. В даному випадку, необхідно звертати особливу увагу на збалансованість даних з оприбуткування й відпуску та по залишках продукції. Кожна господарська операція щодо руху продукції повинна бути оформлена відповідним первинним документом визначеної форми (рис. 1.1).

Документи можуть бути однорядковими - фіксують лише одну операцію при ручній обробці їх зручно групувати за номенклатурними номерами оприбуткованої продукції чи багаторядковими - фіксують багато номенклатурних номерів готової продукції, що зручно для введення даних оператором у комп'ютер. Із метою зменшення документообігу доцільно застосовувати багаторядкові документи. Відсутність обов'язкових реквізитів робить документи недійсними, а при ревізії вони вважаються такими, що не мають юридичної сили.

Продукцію з виробництва передають на склад, оформивши її відповідними документами (накладною, актом приймання, відомостями, приймально-здавальними документами) в двох однакових примірниках. У цих документах вказуються основні відомості про продукцію: дата передачі, шифр (номер) цеху виробництва, складу, повна назва продукції, її номенклатурний номер, одиниця виміру, кількість, яка передається обов'язково

має бути виміряна, підрахована та за необхідністю зважена та ціна за одиницю.

Рис. 1.1. Загальна схема документообігу з обліку руху готової продукції

У більших випадках готова продукція з виробництва потрапляє на склад та відвантажується покупцям, оформивши акт приймання-здавання виконаних робіт, послуг.

Документального оформлення наявності та руху готової продукції й товарів є аналогічним обліку наявності і руху виробничих запасів.

Надходження на склад підприємства товарів, що були придбані з метою подальшого продажу, здійснюється за допомогою документів «Товарно-транспортна накладна» (типова форма М-6), або «Прибутковий ордер». Для

оплати реалізованої підприємством готової продукції на адресу покупця виставляється «Рахунок-фактура».

Відвантаження зі складу підприємства реалізованої продукції здійснюється на підставі документа «Товарно-транспортна накладна» (Додаток Г), чи «Видаткової накладної» (Додаток В) тощо.

Надходження й вибуття зі складу готової продукції знаходить своє відображення в «Картках складського обліку матеріалів» (Додаток Е). В кінці місяця або перед закриттям періодів, бухгалтерії передають «Звіт про рух матеріальних цінностей», в якому зазначена вся інформація щодо продукції (всі зміни, які відбувались) і бухгалтер вносить зміни до «Оборотної відомості по товарно-матеріальних рахунках».

На підставі здавальних накладних, які виписуються в двох примірниках й складається відомість випуску продукції. Оскільки, оцінка в звітному періоді здійснюється за фактичною собівартістю й за обліковими цінами з окремим відхиленням від фактичної собівартості. А наприкінці місяця однією з обов'язкових умов є облік готової продукції за фактичною собівартістю, що здійснюється за даними аналітичного обліку.

Величина відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від собівартості готової продукції за балансовими цінами визначається як добуток рівня (відсотка) відхилень і вартості відпущеної зі складу готової продукції за балансовими цінами. Відсоток відхилень визначається діленням суми відхилень на початок місяця на суму відхилень від продукції, що надійшла на склад за звітний місяць, на суму залишку готової продукції за балансовими цінами на початок місяць і вартість, оприлюднена за звітний місяць за обліковими цінами.

При визначенні фактичної виробничої собівартості готової продукції, виконання робіт та надання послуг доцільно на кінець звітного періоду визначити залишки незавершеного виробництва, тобто незакінчену обробкою

продукцію в процесі виробництва.

На нашу думку, реалізованою продукцією вважається продукція, на яку покупцеві було пред'явлено розрахункові документи. Це можуть бути розрахункові документи, які подані за умови операції через банки або передачі їх замовнику згідно до умов договору без участі банків.

На підставі підписаного договору здійснюється відпуск готової продукції, також, якщо покупець не може самостійно забрати товар є можливість залучення послуг перевізника або перевізника може найняти вантажовідправник в залежності від умов договору про поставку товару замовнику. Законодавство України використовує кілька понять, пов'язаних з оплатою послуг перевізника:

- фрахт – винагорода чи компенсація, що сплачується за договором фрахтування за використання транспортного засобу.

- провізна плата – це плата за перевезення вантажу згідно договором.

- тариф – грошове відображення вартості надання послуги на вантажні перевезення, сума, встановлена відповідно до чинного законодавства України перевізником за перевезення одиниці ваги вантажу.

- збір сума, що додається до тарифа й буде сплачена за послуги при транспортуванні вантажу та яка визначається згідно з умовами перевезення чи обслуговування при даному перевезенні.

При укладанні договору між перевізником та вантажовідправником (вантажодержувачем) вказується форма й порядок розрахунків, дата поставки, форс-мажорі обставити і головне це реквізити з двох сторін.

Зазвичай основний документ, який передуює здійсненню реалізації готової продукції виступає договір, який укладений з покупцем чи замовником. У ньому вказуються насамперед умови поставки продукції, обсяги, вартість, а також терміни виконання.

Таким чином, в залежності від виду готової продукції її реалізація оформлюється та відображається в обліку досліджуваного підприємства по-різному. Якщо продукція готова для продажу, то це означає, що її потрібно передати на склад. В такому разі будуть оформлені первинні документи і задіяні бухгалтерські рахунки показані на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Облік випуску готової продукції, що здається на склад і має кількісні та якісні характеристики

Якщо продукція несе за собою послугу (транспортування), то в бухгалтерському обліку факт випуску відображається, як показано на рис. 1.3.

Відпуск (відвантаження) продукції споживачеві оформлюється видатковими накладними, приймально-здавальними актами із зазначенням для ідентифікації даних замовника та постачальника, номера накладної і дати

оформлення документа, номера і дати договору з замовником не вважається обов'язковим реквізитом, але бажано вказувати, одиниць виміру, кількості, оптової ціни і вартості.

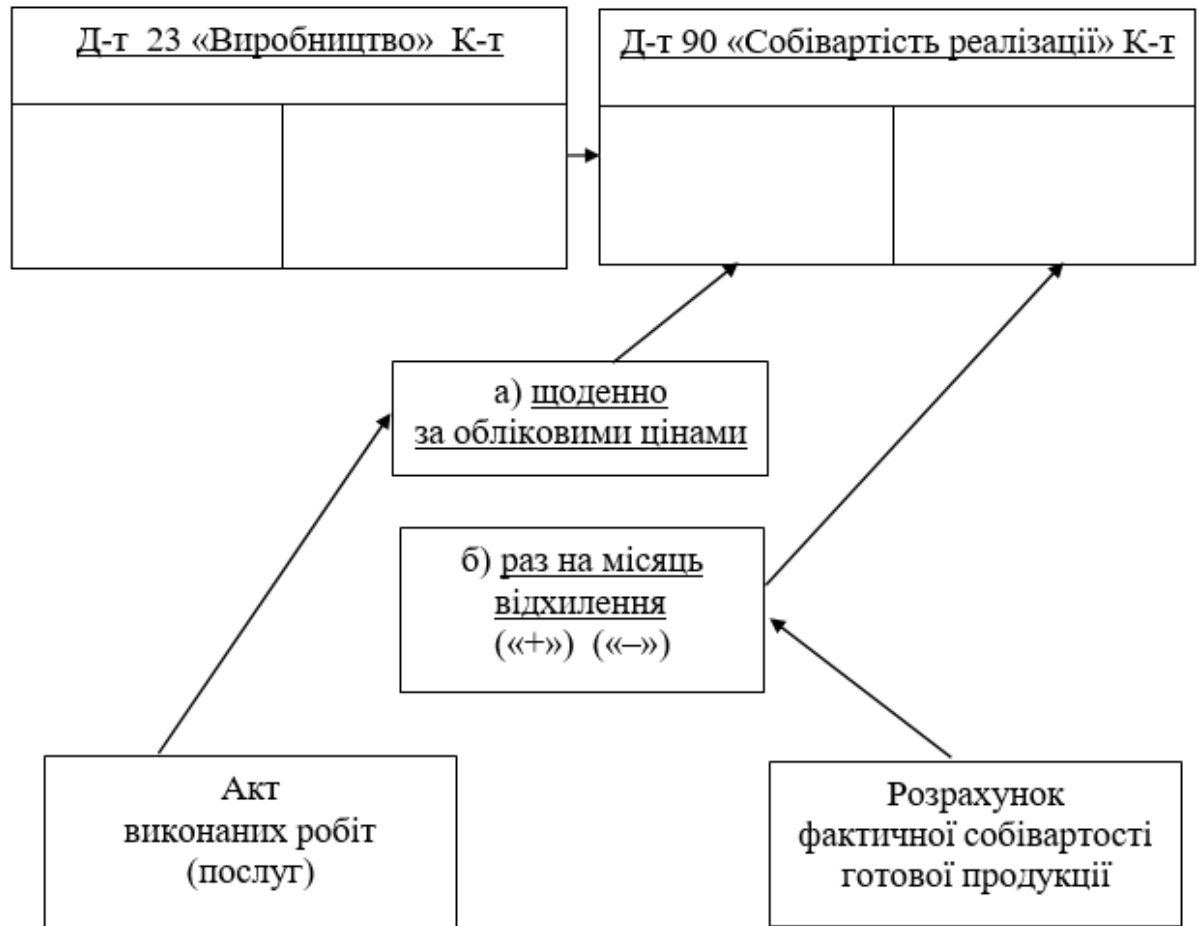

Рис. 1.3. Облік випуску готової продукції, що не здається на склад і не має кількісних та якісних характеристик

Готова продукція обліковується на підприємстві за місцями її зберігання та окремими видами у встановлених одиницях виміру [12]:

- натуральних (характеризують кількість, обсяг та вагу продукції відповідно до їх фізичних властивостей, використовують для кількісного обліку готових виробів);
- умовно-натуральних (показники, необхідні для одержання

узагальнених показників з обліку однорідної продукції, що визначають за допомогою певних коефіцієнтів співвідношення вартісним (ціннісним) показником виготовленої продукції є обсяг товарної продукції і вартісних показниках).

На складі в облікових регістрах готова продукція обліковується в кількісному виразі.

Кількісний облік готової продукції за її видами та місцями зберігання організований на таким способом, як в сортових картках складського обліку.

Таким чином бухгалтерія складає або обробляє групувальну інформацію з обліку продукції за її видами в розрізі виробничих одиниць і місць зберігання. Залишки готової продукції періодично інвентаризуються.

У картках або книгах інвентаризації ведуться записи про надходження і відпуск готової продукції і відображаються щоденні залишки.

Наприкінці місяця за даними аналітичного обліку собівартості продукції визначається фактична собівартість готової продукції.

Відповідно, аналітичний облік прийому й відпуску готової продукції, який оформлюється прибутковими й видатковими документами, здійснюється за видами готової продукції, яка може відображатися за обліковими цінами (плановою собівартістю, оптовими та відпускними цінами тощо) з виділенням в регістрах відхилень фактичної виробничої собівартості виробів від їх вартості за обліковими цінами.

Аналітичний облік витрат на збут ведеться в інформації в розрізі статей витрат і економічних елементів. При організації обліку за місцями витрат ведуться відповідні реєстри за складами та послугами, пов'язаними з реалізацією готової продукції.

Первинними документами при відображенні накопичення витрат на збут є накладна, ВКО, калькуляція бухгалтерського обліку тощо. Списання витрат на збут на фінансові результати оформляється довідкою (розрахунком)

бухгалтерського обліку.

Облік готової продукції забезпечує контроль за виконанням завдань по випуску продукції згідно договірному асортименту на всіх стадіях її руху; зберіганням готової продукції за обсягом, асортиментом і якістю (в місцях складування й в дорозі); своєчасною випискою документів на відвантаження; поданням розрахункових документів покупцям та їх контроль своєчасного здійснення платежів; використанням матеріальних і фінансових ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції.

Реалізація готової продукції можлива за різними варіантами. Продукцію можуть з виробництва, оформлену відповідними документами та відповідаючи всім вимогами, здати на склад, звідки відбудеться відвантаження та реалізація споживачу. Або накопичену продукцію з цеху одразу відвантажують або передають покупцеві та реалізують. [8]

Основні рахунки щодо руху готової продукції наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Основні бухгалтерські проводки з обліку реалізації готової продукції

№ п/п	Первинні документи	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1	2	2	3	4
1	Накладна	Оприбуткована на склад готова продукція	26	23
2	Накладна	Відображені в складі готової продукції напівфабрикати власного виробництва, призначені для реалізації на	26	25
3	Акт інвентаризації	При інвентаризації виявлені лишки готової продукції	26	719
4	Накладна	Готова продукція, призначена для власних потреб, оприбуткована як матеріали	20	26

Продовження таблиці 1.2

1	2	2	3	4
5	Накладна	Готова продукція, призначена для власних потреб, оприбуткована як МШП	22	26
6	Накладна	Використана готова продукція для внутрішніх потреб цехів;	23	26
7	Акт інвентаризації	Недостача, виявлена при інвентаризації готової продукції, віднесена на винну особу	375	26
8	Накладна	Списана собівартість реалізованої готової продукції	901	26
9	Накладна	Використана готова продукція для адміністративних потреб	92	26
10	Накладна	Використана готова продукція для поза виробничих потреб	93	26
11	Накладна	Списана вартість готової продукції, використаної для досліджень, що здійснює підприємство	941	26
12	Накладна	Списані витрати, пов'язані із знеціненням готової продукції	946	26
13	Договір, накладна	Відвантажена готова продукція	36	701
14	Договір, накладна	Відображення суми податкових зобов'язань	701	641
15	Табель, розрахунково-платіжна	Відображення витрат пов'язаних зі збутом готової продукції: - витрати на оплату праці - нарахування єдиного соціального внеску	93 93	66 65
16	Бухгалтерська довідка	Списання суми витрат на збут	79	93
17		Списання на фінансовий результат собівартість реалізації готової продукції Дохід від реалізації готової продукції	791 701	901 791

Слід зауважити, що облік готової продукції включає таку систему робіт, при виконанні яких виконується своєчасний та правильний облік виробництва,

випуску й реалізації готових виробів не тільки в цілому за звітний період, але і за менші проміжки часу, контроль за цілісністю й своєчасним відвантаженням готової продукції покупцям.

Отже, інформація про наявність та рух готової продукції відображена на рахунку 26 «Готова продукція» (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Характеристика рахунку 26 «Готова продукція»

Шифр та назва	Призначення рахунку	По дебету відображається	По кредиту відображається	Облікові реєстри	Місце в звітності
26 «ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ»	Для узагальнення інформації про наявність та рух продукції, виготовленої підприємством	Надходження готової продукції власного виробництва за первісною вартістю	Сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції	Журнал № 5, 5А	Баланс (звіт про фінансовий стан) (ф. № 1) р. 1103

Цей рахунок активний, балансовий, показує запаси виробів на складі, які пройшли всі стадії випробувань, відповідають технічним умовам та стандартам, сформовані згідно з умовами договору із замовником, але якщо не відповідають вимогам, не прийняті замовником, то показуються у складі незавершеного виробництва.

По дебету рахунку відображається надходження готової продукції з виробництва на склад за первісною вартістю, по кредиту її відпуск. Залишок по даному рахунку є тільки дебетовим й показує фактичну виробничу собівартість готової продукції на кінець звітного періоду.

На основі проведеного дослідження систематизуємо основні завдання щодо обліку готової продукції:

- своєчасний контроль за виробництвом готової продукції у розрізі

показників як її обсяг, асортимент, якісь;

- комплексний й вірогідний облік готової продукції на складі, систематичний контроль за її збереженням та станом;
- своєчасний та постійний облік відвантаженої та реалізованої продукції, достовірний та чітка організація розрахункових операцій з покупцями та замовниками;
- облік й контроль дотримання кошторису бюджетних, непрямих та інших витрат, пов'язаних із збутом готової продукції;
- своєчасне й достовірне визначення результатів від реалізації готової продукції та їх облік.

Відзначимо основні правила регулювання обліку готової продукції щодо її визначення та правильного формування, відображення в бухгалтерському обліку та оформлення відповідних первинних документів, систематизації реалізації продукції, відображення її оцінки за обліковими, оптовими та відпускними цінами, прибуток або збиток.

Регулювання обліку та аудиторського контролю готової продукції та її збуту відбувається за допомогою Податкового Кодексу України, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [26], П(С)БО 9 «Запаси» [25], П(С)БО 15 «Дохід» [23], П(С)БО 16 «Витрати» [24], Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [27], інших нормативних документів, затверджених Міністерством фінансів, Міністерством статистики, а також внутрішніми розпорядчими документами підприємства.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку №9 «Запаси» запаси визнаються активом, якщо

- існує ймовірність того, що суб'єкт господарювання отримає майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом;

– значення можна достовірно визначити [21].

Оцінка готової продукції залежить від її стадії руху. Так вирізняють оцінку готової продукції на момент її надходження, на дату балансу та при вибутті (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 Оцінка готової продукції

Враховуючи вимоги ПСБО 9 «Запаси», відображення запасів, а отже і готової продукції на дату балансу в бухгалтерському обліку повинно відбуватися за найменшою з двох оцінок: собівартістю або чистою продажною ціною.

Оцінка за собівартістю — означає оцінити актив за сумою сплачених (або таких, що підлягають сплаті) грошових коштів чи їхніх еквівалентів або за

справедливою вартістю іншого відшкодування, переданого постачальникові на дату придбання. Такий підхід ще називають Historical cost.

Чиста продажна ціна— це можлива, при нормальному ході справ ціна продажу, яка визначається розрахунковим шляхом, за мінусом:

- витрат на завершення виробництва;
- витрат, необхідних для здійснення продажу [7].

Отже, для того щоб визначити можливу чисту продажну ціну запасів, треба попередньо оцінити витрати з доведення цих активів до стану, в якому вони використовуються за призначенням і реалізуються на сторону. Точно кажучи, це означає, що збиток у цьому випадку визнається раніше, ніж він фактично утворюється. Відтак ці витрати віднімають від поточної ринкової (справедливої) вартості активу.

Чиста продажна ціна розраховується на кожний наявний запас. І їх групування можливе у тому випадку, якщо мова йде про запаси, що належать до одної різновидності продукції, яка випускається, та призначення, яких збігається (кінцеве використання), або про такі, які не можуть бути оцінені у відриві від інших статей цього асортименту [7].

П(С)БО 16 «Витрати» виділяє поняття «собівартість реалізованої продукції» та «виробнича собівартість продукції» [13].

До виробничої собівартості продукції входять витрати наведені на рисунку 1.5.

Підприємство самостійно встановлює перелік і складові статей калькуляції виробничої собівартості товарів.

До складу прямих матеріальних витрат включається вартість сировини, основних матеріалів, що створюють основу продукції, яка виготовляється, купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів.

Витрати на оплату праці вміщують в себе заробітну плату та виплати

робочим, які брали участь у виробництві товарів [19].

Всі інші виробничі витрати які не можуть бути безпосередньо віднесені до відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизаційні відрахування, тобто до конкретного об'єкта витрат входять до складу інших прямих витрат.

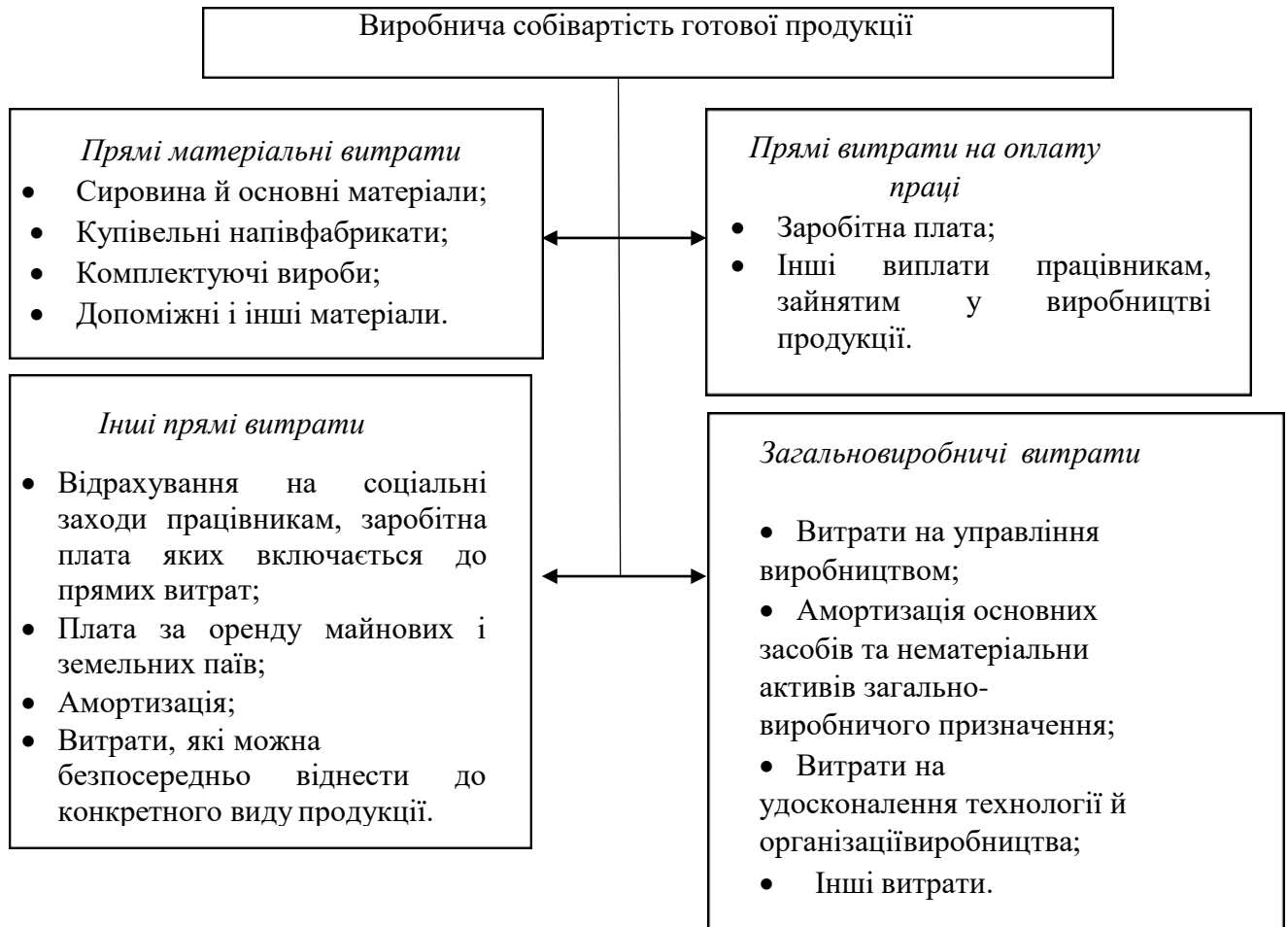

Рис. 1.5. Склад виробничої собівартості продукції

В подальшому собівартість реалізованої готової продукції формують такі витрати:

- виробнича собівартість продукції, реалізована за звітний період;
- нерозподілені постійні загальновиробничі витрати;
- Понаднормативні виробничі витрати [13].

При відображенні в бухгалтерському обліку реалізації готової продукції

зазначаються наступні її оцінки:

- оцінка, яка зазначена в обліковій політиці підприємства – первісна вартість;
- оцінка, що була сформована за домовленістю сторін.

В залежності від обсягу витрат собівартість продукції поділяють на технологічну, виробничу, повну собівартість готової і реалізованої продукції. Технологічна собівартість – це прямі витрати на сировину, матеріали, енергію, оплату праці з нарахуваннями. Виробнича собівартість – технологічна собівартість плюс загальновиробничі витрати [2].

Для того щоб проаналізувати який вплив мають адміністративні витрати на фінансовий результат, господарюючий суб'єкт має можливість здійснити розрахунок повної собівартості готової продукції, до якої додаються виробничі та адміністративні витрати. Повна собівартість реалізованої продукції є повною собівартістю готової продукції плюс збутові витрати цієї продукції. В національних нормативних документах висвітлюється тільки облік виробничої собівартості. Витрати на збут і адміністративні витрати сильно впливають на фінансовий результат і у випадку якщо планова виробнича собівартість меншає підприємство може вийти на від'ємний фінансовий результат. Це свідчить про те, що в рамках управлінського обліку розрахунок повної собівартості продукції, яка була вироблена та реалізована є обов'язковим [3].

Для управлінського обліку важливо щоб було кілька варіантів розрахунку собівартості виробленої продукції з метою вибору найбільш вигідного варіанту для прибутковості підприємства. На підприємстві існує можливість користуватись різними методами обліку витрат. На вибір методу впливає вид продукції, її складність, тип, характер технологічного процесу та організації виробництва.

При виборі методики визначення собівартості варто сконцентруватися на особливостях організаційно-технічного характеру. Але, все ж таки, не дивлячись

на вид діяльності підприємства, його розмір і форму власності, калькулювання повинно відбуватись у відповідності до наступних принципів: визначення науково обґрунтованої класифікації виробничих витрат; встановлення об'єктів обліку та об'єктів калькулювання; вибір калькуляційної одиниці; вибір методу розподілу непрямих витрат; розмежування витрат по періодах; відокремлений облік поточних витрат; вибір методу обліку витрат і калькулювання.

Метод обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції – це прийоми організації, документування та відображення виробничих витрат, які забезпечують визначення фактичної собівартості продукції та необхідну інформацію для контролю за процесом формування собівартості продукції [4].

Кожен із методів має свою аналітичну позицію обліку виробництва, кількість об'єктів калькулювання і способів розподілу витрат між окремими видами продукції.

В практиці ці методи можуть поєднуватись між собою. Це дає можливість максимально ефективно використати усі їхні переваги з ціллю прийняття управлінського рішення. Метод калькулювання, відповідно, є відображенням розподілу витрат підприємства за встановленими статтями калькуляції для визначення собівартості певних видів або груп продукції. Тому, слід зазначити, що калькулювання собівартості є невід'ємним атрибутом виробничого обліку, завершальною стадією зведеного обліку витрат на виробництво [6].

Таким чином, у бухгалтерському обліку готова продукція оцінюється за фактичною виробничою собівартістю, яка може бути визначена тільки після збирання всіх затрат та калькулювання. Також підприємству потрібно вести щоденний облік наявності та руху готової продукції, для того щоб мати можливість визначити їх вартісні характеристики. Так, у поточному обліку готова продукція оцінюється за «фіксованими» обліковими цінами (середньорічна планова собівартість, договірні чи оптові ціни, або фактична

собівартість продукції). Продовжується оцінка продукції за балансовими цінами, а облік не залежить від калькуляції фактичної собівартості.

Реалізація продукції завершує операційний цикл діяльності суб'єкта господарювання, в ринкових умовах процедурі планування передує виробничий процес. Тому для збільшення виробництва потрібно впершу чергу виробляти продукцію, яка є цікавою для споживача, користується попитом.

Головну роль в забезпеченні конкурентоспроможності суб'єкта господарювання відіграє контроль за реалізацією продукції, який впливає на фінансовий результат роботи підприємства.

Сутність категорії «реалізація продукції» за економічним змістом характеризується кінцевим результатом роботи суб'єкта господарювання, виконання ним обов'язків перед споживачами та ступенем участі в задоволенні потреб ринку.

В бухгалтерському обліку це взаємодія операцій, які пов'язані з реалізацією виробленої продукції (робіт, послуг) замовнику (покупцю).

В сучасних умовах господарювання завданнями обліку процесу реалізації готової продукції, робіт і послуг є:

- визначення кількості й вартості відвантаженої готової продукції (за обліковими цінами);
- визначення заборгованості покупців перед підприємством за відвантаженою їм готову продукцію, виконані роботи чи надані послуги згідно договорів (за цінами реалізації);
- дотримання строків поставок готової продукції, виконання робіт чи надання послуг, а також термінів оплати зі сторони споживачів;
- облік витрат пов'язаних із збутом продукції, товарів, робіт й послуг, а також просування їх на ринку (витрати на рекламу);
- визначення фінансового результату від реалізації продукції, виконаних робіт чи наданих послуг суб'єктом господарювання. [9].

Процес реалізації можна розділити на етапи, які схематично відображено на рис. 1.6.

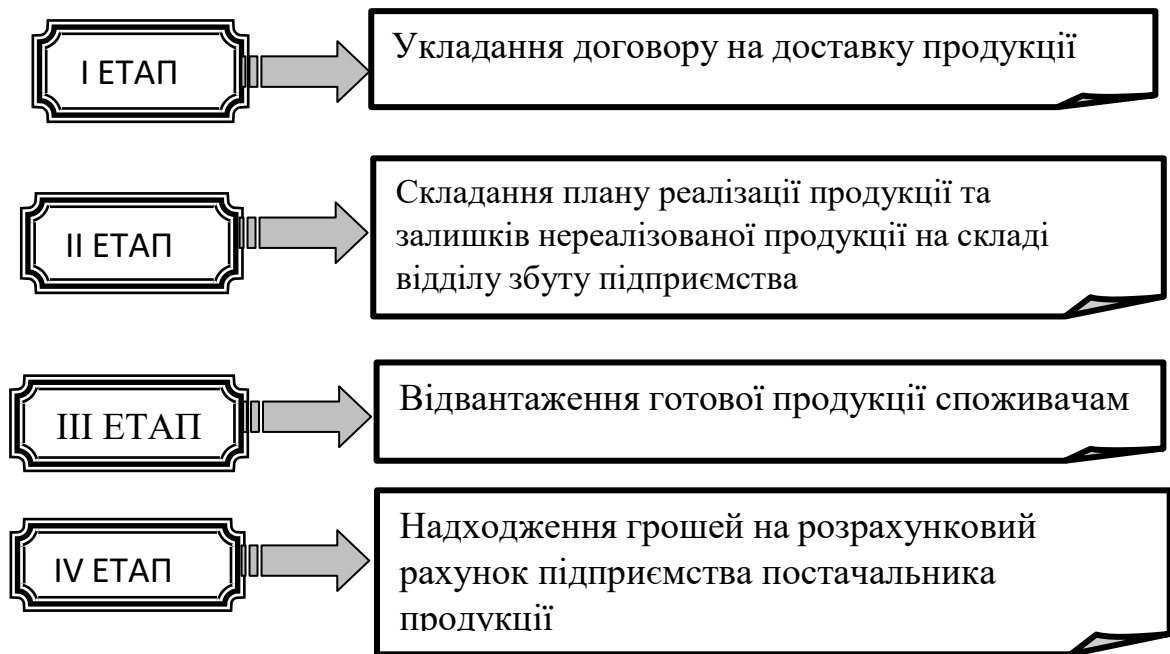

Рис. 1.6. Етапи процесу реалізації

Оскільки, що процес реалізації передбачає, передачу готової продукції від виробника покупцеві, й відповідно – проведення розрахунків згідно з договірною ціною відпущеної продукції.

Слід зауважити, що кожен вид готової продукції, який буде реалізований матиме дві оцінки, а саме: одну для самого виробника – це виробнича собівартість, та іншу – для покупця – це ціна реалізації. В сучасних умовах господарювання для більшості продукції (товарів, робіт, послуг) ціни реалізації є вільними й встановлюються на підставі договорів між підприємствами.

Виготовлення продукції передбачає обов'язковість її реалізації, яка неможлива без витрат на збут. Облік витрат, пов'язаних із реалізацією (збутом) продукції ведеться на рахунку 93 «Витрати на збут».

Оскільки, реалізація продукції є завершальною стадією кругообігу засобів суб'єкта господарювання, на якій здійснюються товарно-грошові відносини між виробником продукції та її покупцем.

Витрати на збут на підприємстві включають такі витрати, пов'язані з реалізацією (реалізацією) готової продукції:

- витрати на пакувальні матеріали;
- витрати на доставку продукції згідно з умовами договору;
- витрати на маркетинг і рекламу;
- витрати на відрядження торгових працівників;
- витрати на оплату праці та комісійні продавцям, торговим агентам, торговому персоналу

- витрати на амортизацію, ремонт і утримання основних засобів, інших матеріальних цінностей, що використовуються для реалізації продукції, товарів, робіт і послуг;

- витрати на охорону, транспорт, страхування продукції та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції відповідно до умов договору поставки, укладеного між покупцем і продавцем;

- витрати на гарантійний ремонт та гарантійне обслуговування;
- витрати на ремонт контейнерів;
- витрати на передпродажну підготовку товару;
- страхування витрат на реалізацію готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства;

- Витрати на транспортування готової продукції між складами підприємства.

Рахунок 93 «Витрати на збут» є активним, витратним, призначеним для обліку господарських процесів.

По дебету рахунку відображається сума визнаних витрат на збут, по кредиту – списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Дані по рахунку 93 «Витрати на збут» відображаються в Звіті про фінансові (Звіт про сукупний дохід) результати в рядку з аналогічною назвою.

Процес організації обліку готової продукції та її реалізації можна розділити на етапи, на кожному з яких важливо визначити, хто відповідатиме за виконання тих чи інших покладених обов'язків, а хто контролюватиме їх виконання (рис.1.7).

Рис. 1.7 Етапи організації обліку готової продукції та її реалізації

Ефективність збуту залежить від реалізованих маркетингових стратегій підприємства, які визначаються комплексом заходів щодо встановлення асортименту продукції, контрактів, стимулювання збуту, задоволення споживачів, ціноутворення, доставки та інших організаційних аспектів збуту відповідно.

Розробка та затвердження збутової політики підприємства дозволяє вирішити такі питання:

- вибір ринку та оцінка його місткості;

- організація системи збуту та визначення необхідного фінансового забезпечення;
- вибір найбільш підходящих каналів і методів збуту;
- вибір часу виходу на ринок;
- визначення найбільш вигідних траєкторій продукції для споживача;
- опис форм і методів стимулювання збуту та необхідних витрат.

Один із найефективніших способів просування збуту на ринку: реклама, післяпродажна технічна підтримка реалізованої продукції, а також система формування запитів і потреб споживачів шляхом встановлення особистих контактів зі споживачами в місці продажу. [12].

Висновки до розділу 1

Ефективна організація діяльності підприємства показує результат виробничо-господарської діяльності, а саме її прибуток або збиток. Вирішальним місцем у даному випадку є ефективна організація виготовлення та збуту конкурентоспроможної продукції. Цей етап займає основне завдання роботи підприємства і є заключним етапом кругообігу коштів підприємства.

Ми беремо до уваги вважати готовою продукцією, яка повністю закінчена обробкою, пройшла технічне випробування, відповідає технічним умовам і стандартам та здана на склад.

При відвантаженні товарів або отриманні коштів на банківський рахунок (виходячи з того, яка подія трапилась раніше) у платника податків виникають податкові зобов'язання – загальна сума податку нарахована платником податку у звітному періоді. У платника податків також може виникнути податковий кредит, який складається з сум податків, сплачених платником податків у звітному періоді у зв'язку з придбанням товарів у вартість яких включений податок на додану вартість.

Потрібно приділяти велику увагу документальному оформленню руху

готової продукції, її наявності та витрачання. Адже цей процес є досить складним, структура документообігу залежить від чіткості й оперативності руху, опрацювання документів та їх передання на виконання залежить швидкість отримання інформації, потрібної для ухвалення управлінського рішення.

Надходження на склад підприємства товарів, здійснюється за допомогою документів «Товарно-транспортна накладна», або «Прибутковий ордер». Відвантаження зі складу підприємства реалізованої продукції здійснюється на підставі документа «Товарно-транспортна накладна» чи «Видаткової накладної».

Надходження й вибуття зі складу готової продукції відображається в «Картках складського обліку матеріалів» (Додаток Е). В кінці місяця або перед закриттям періодів, бухгалтерії передають «Звіт про рух матеріальних цінностей», в якому зазначена вся інформація щодо продукції (всі зміни, які відбувались) і бухгалтер вносить зміни до «Оборотної відомості по товарно-матеріальних рахунках».

Оцінка готової продукції залежить від її стадії руху. Вирізняють оцінку готової продукції на момент її надходження, на дату балансу та при вибутті. Оцінка за собівартістю — означає оцінити актив за сумою сплачених(або таких, що підлягають сплаті) грошових коштів чи їхніх еквівалентів або за справедливою вартістю іншого відшкодування, переданого постачальникові на дату придбання.

П(С)БО 16 «Витрати» виділяє поняття «собівартість реалізованої продукції» та «виробнича собівартість продукції».

При виборі методики визначення собівартості варто сконцентруватися на особливостях організаційно-технічного характеру. Але, все ж таки, не дивлячись на вид діяльності підприємства, його розмір і форму власності, калькулювання повинно відбуватись у відповідності до наступних принципів: визначення

науково обґрунтованої класифікації виробничих витрат; встановлення об'єктів обліку та об'єктів калькулювання; вибір калькуляційної одиниці; вибір методу розподілу непрямих витрат; розмежування витрат по періодах; відокремлений облік поточних витрат; вибір методу обліку витрат і калькулювання.

У бухгалтерському обліку готова продукція оцінюється за фактичною виробничою собівартістю, яка може бути визначена тільки після збирання всіх затрат та калькулювання. Слід зауважити, що кожен вид готової продукції, який буде реалізований матиме дві оцінки, а саме: одну для самого виробника – це виробнича собівартість, та іншу – для покупця – це ціна реалізації. В сучасних умовах господарювання для більшості продукції (товарів, робіт, послуг) ціни реалізації є вільними й встановлюються на підставі договорів між підприємствами.

Виготовлення продукції передбачає обов'язковість її реалізації, яка неможлива без витрат на збут. Облік витрат, пов'язаних із реалізацією (збутом) продукції ведеться на рахунку 93 «Витрати на збут».

Рахунок 93 «Витрати на збут» є активним, витратним, призначеним для обліку господарських процесів.

По дебету рахунку відображається сума визнаних витрат на збут, по кредиту – списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Дані по рахунку 93 «Витрати на збут» відображаються в Звіті про фінансові (Звіт про сукупний дохід) результати в рядку з аналогічною назвою.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЇ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» «ЯГОТИНСЬКЕ ДЛЯ ДІТЕЙ» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Яготинське для дітей займається виробництвом дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів та оптовою торгівлею молочними продуктами, що є основною його діяльністю. Також здійснює переробку молока, виробництво масла, сиру та інших харчових продуктів. Для діяльності був побудований окремий завод, який і мав спеціалізуватися на виробництві дитячого харчування, його оснащили сучасним обладнанням світових виробників. Завод випускає асортимент молочної продукції для дітей віком від 6 місяців під торговою маркою «Яготинське для дітей», а саме каші, йогурти, молочні коктейлі, пасти сиркові, сир кисломолочний безлактозний, кефіри та молоко з добавками, без лактозне.

Сировина, яка постачається проходить багатоступеневий контроль, технологічний процес виключає додавання будь-яких консервантів, синтетичних барвників, антибіотиків, шкідливих харчових добавок, а також цукру у виготовлення продукції. Дозволяють додавати у продукти з наповнення лише натуральну фруктозу у якості підсолодження.

Запуск роботи виробництва почалось з 25 жовтня 2012 року і за короткий час закріпило лідерські позиції на ринку дитячого харчування завоювавши 40% ринку України та може похвалитися постачанням своєї продукції на експорт в Молдову, Грузію.

Саме підприємство розташоване в смт. Згурівка Київської області та входить до складу Групи компаній «Молочний Альянс».

ТМ «Яготинське для дітей» разом із мережею «Фора» та Українським журналістським фондом проводять благодійну акцію «Серце б'ється завдяки...» вже п'ятий рік. У 2017–2020 роках на зібрані кошти, за підсумками акцій, було проведено операції на серце 12 маленьким українцям.

Станом на 14 квітня 2021 року дитячий молочний бренд «Яготинське для дітей» розширює свою продуктову лінійку і вводить в асортимент йогурти з новими смаками та нові смаки в сиркових пастах. Це не перше оновлення, яке відбулось і свідчить про те, що виробництво розширює свій арсенал продукції відповідно до запитів споживачів.

Організаційна структура управління підприємства наділена гнучкістю та взаємодією між усіма відділами, що призводить тим самим, до кращої роботи підприємства та якості виконання своїх обов'язків (схема 2.1).

Організаційна структура управління Філії ТДВ «Яготинський маслозавод»
«Яготинське для дітей»

Рис. 2.1 Схема організаційної структури управління

Структура бухгалтерії складається з головного бухгалтера, бухгалтера по виробництву та бухгалтера із заробіної плати. Схема структури бухгалтерії показана на рис. 2.2. Обов'язки кожного з них зазначені у додатку Ж

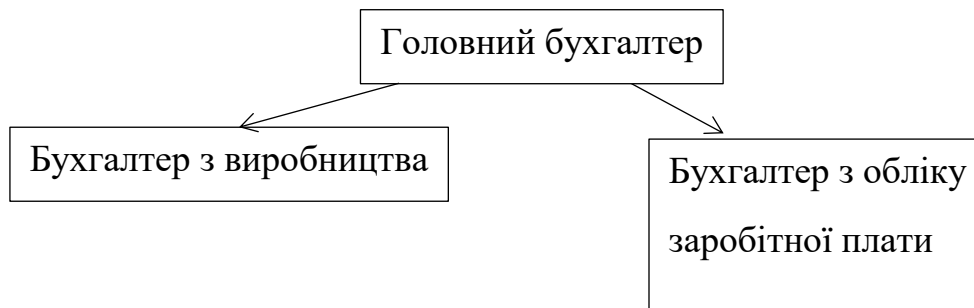

Рис. 2.2 Схема структури бухгалтерії

Облікова політика – це комплекс дій у філії ПрАТ «Яготинський молокозавод» Яготинське для дітей із формуванням комплексу методів, прийомів, процедур організації та ведення бухгалтерського обліку, що відповідає інтересам власника.

Облікова політика базується на основних принципах бухгалтерського обліку та звітності підприємства. Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності викладені у статті 4 розділу 1 ЗУ «Про бухгалтерський облік» у пункті 18 НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Облікова політика може вплинути на фінансовий результат діяльності підприємства, залежно від вибору методів амортизації основних засобів, оцінки виробничих запасів, застосування різних баз розподілу загальновиробничих витрат, методів калькулювання виробничої собівартості продукції.

Положення облікової політики підприємства представлені у додатках Є

2.2 Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану за «2019-2020 рр.» філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Аналіз виробничо-господарської діяльності показує результат ефективності використання виробничих ресурсів для виробництва і реалізації

продукції, ефективності роботи працівників та достатній рівень заробітної плати, результат віддачі основних засобів, визначення оборотності обігових коштів, вартості активів підприємства.

Для цього розрахуємо основні техніко-економічні показники філії та зробимо висновки за наданими показниками. Система основних показників наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники діяльності Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» за 2019-2020 рр.

№	Джерело даних	Показник	Роки		Абсолютне відхилення тис.грн.	Темп зміни, %
			2019	2020		
1	2	3	4	5	6	7
1	Ф1-П	Випуск продукції у діючих цінах, тис. грн.	178580	175982	-2598	98,54
2	Ф1-П	Випуск продукції в натуральному виразі, (в асортименті) т.				
2.1		Молоко питне	49503	49780	277	100,55
2.2		Кисломолочна продукція	22065	26503	4438	120,11
2.3		Творожна продукція	3786	5894	2108	155,67
3	Ф2, р 2000	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	178580	175982	-2598	98,54
4	ф.1-ПВ р.1040 або Ф1-Титул	Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	176	165	-11	93,75
5	Ф.1-ПВ р.5010	Фонд оплати праці штатних працівників, тис. грн	11146	17854,2	6708,2	160
6	п.1/п.4	Виробіток на одного працівника, тис. грн /особу	1014,5	1066,5	52	105,1

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
7	п.5/п.4	Середньорічна оплата праці одного працівника тис.грн/особу	63,3	108	44,7	170,6
8	Ф.1, р 1010 (гр.3+гр.4)/2	Середньорічна вартість основних засобів (залишкова), тис. грн	151976	174478	22502	114,8
9	п.1/п.8	Віддача основних засобів, грн/грн	1,2	1,0	-0,2	83,3
10	Ф1, р.1195 (р.3+р.4)/2	Середньорічні залишки обігових коштів, тис. грн	836740,5	1168864,5	332124	139,7
11	п.3/п.10	Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,2	0,15	-0,05	75
12	Ф.1, р.1300 (гр.3+гр.4)/2	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	1004960,5	1353172,5	348212	134,6
13	Ф1 р.1495 (гр.3+гр.4)/2	Середньорічна вартість власного капіталу тис. грн.	19862,5	29264,5	9402	147,3
14	Ф2, р.2050	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	138297	126719	-11578	91,6
15	п.14/п.3*100	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	77,42	72,46	-5,36	93
16	Ф2, р.2500	Матеріальні витрати, тис. грн	355013	373479	18466	105,2
17	п.1/п.16	Матеріаловіддача, грн/грн	0,5	0,4	-0,1	80
18	Ф2, р.2550	Операційні витрати, тис. грн	462917	480928	18011	103,9
19	Ф2, р.2090 (2095)	Валовий прибуток, тис. грн.	40283	49263	8980	122,3
20	Ф2, р.2190 (2195)	Збиток операційної діяльності, тис. грн.	14827	4033	-10794	27,2
21	Ф2, р.2350 (2355)	Чистий збиток, тис. грн	14882	4022	-10860	27

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
22	р.20/р.18*10 0	Збитковість операційної діяльності,%	3,2	0,8	-2,4	-
23	р.21/р.12*10 0	Збитковість загальна (активів),%	1,4	0,3	-1,1	-

Розрахувавши показники філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», ми зробили наступні висновки:

Випуск продукції на підприємстві має тенденцію до падіння за рахунок зменшення попиту на нього. Показник випуску продукції у дійсних цінах в 2020 році зменшився на 2598 тис. грн порівняно з 2019 роком.

За економічними показниками чистий дохід від реалізації продукції зменшився у звітному році на 2598 тис. грн.

Кількість штатних працівників зменшилась за 2020 рік на 11 осіб та зменшився показник Фонду оплати праці штатних працівників на 133 тис. грн. і середньорічна оплата праці у 2020 році зросла на 5,7%.

Це означає, що за рахунок зменшення працівників виробіток на одного працівника знизився на 51.9 тис. грн/особу.

За рахунок покращення матеріальної бази середня вартість основних засобів у 2020 році збільшилась на 22502 тис. грн.

Показник фондівдачі показує ефективність використання засобів праці у 2020 році становить 1, а у 2019 - 1,2, тобто випуск готової продукції на одиницю основних виробничих фондів зменшився на 16,7%, тому що впав рівень обсягів продаж.

Середньорічні залишки обігових коштів у 2020 році є більшими на 332124 тис.грн. за 2019 рік. Коефіцієнт оборотності обігових коштів зменшився на 50%.

Середньорічна вартість активів у 2020 році збільшилась на 348212тис. грн., що свідчить про ефективне використання активів на підприємстві.

За зробленими розрахунками ми запропонуємо зменшити витрати на виробництво за рахунок заміни старих технологічних засобів, які зносились на нові, домовитись з постачальниками електроенергії, газу на знижку щодо постачання енергії, розширити асортимент продукції та рекламувати на європейський ринок, для цього дослідити ринок збуту та витрат на просування продукції.

Підприємство можна вважати неприбутковим, але активним у своїй виробничій діяльності.

2.3. Методологічні та практичні основи аналізу забезпечення процесу збуту продукції

У сучасних ринкових умовах успіх підприємства і конкурентоспроможність її продукції багато в чому досягаються за допомогою орієнтації на кінцевого споживача. Тому збутова політика підприємства та визначення напрямків і перспектив її розвитку підпорядковані принципам маркетингу. Саме стратегії маркетингу і збуту становлять базис для стратегії розвитку компанії і визначають зміст інших стратегій.

Недоліки механізму організації збутової діяльності призводять до небажаних відхилень і диспропорцій в збутових процесах:

- товарна роз'єднаність: відсутність визначеності стосовно загальної стратегії і проблем збуту товарного асортименту;
- географічна роз'єднаність: розкид ринків, що приводить до проблеми комунікації і мотивації збутового персоналу;
- внутрішньо фірмова роз'єднаність: погана взаємодія системи збуту з іншими системами компанії, що призводить до несвоєчасної передачі інформації про структуру ринку, попит і т.д.;
- особистісна роз'єднаність: відсутність мотивації працівників служби збуту на розвиток діяльності підприємства [15]

Для успішної діяльності компанії в ринкових умовах необхідна комплексна структурна модифікація системи управління маркетинговою і збутовою діяльністю, її орієнтація на завоювання і збереження кращою частки ринку, забезпечення конкурентних переваг підприємства [22].

Зазначені недоліки зумовлюють необхідність зміни підходів до організації управління збутом. Для успішної діяльності компанії в ринкових умовах необхідна комплексна структурна модифікація системи управління маркетинговою і збутовою діяльністю, її орієнтація на завоювання і збереження кращою частки ринку, забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Обсяги виробництва і реалізації продукції є взаємопов'язаними показниками. В умовах ринкових відносин підприємство самостійно складає бізнес-план і фінансовий план діяльності на поточний рік, квартал, місяць.

Головними задачами аналізу є

- перевірка напруженості виробничого плану і програми,
- оцінка виконання плану і програми за поточний період та динаміки їх показників,
- оцінка виконання плану з асортименту та оцінки асортиментної та цінової політики.

Основними факторами, що впливають на обсяги виробництва і на ступінь виконання плану є:

- аналіз показників якості,
- аналіз реалізації продукції, форм і каналів збуту, оцінка рентабельності продаж,
- визначення резервів зростання показників виробництва і реалізації продукції на підприємстві і визначення шляхів рентабельності задач.

Інформаційною базою аналізу реалізації є

Первинні документи:

- форма 6 (Відомість обліку реалізації)

- М-11 накладна на відпуск ТМЦ
- ТТН
- Відомість аналітичного обліку розрахунку з покупцями та замовниками.

Фінансова звітність:

- Баланс (Додаток А),
- Форма 1, Форма 2 (Звіт про фінансовий результат) (Додаток Б),
- Форма 5 (Примітки)

Статистична звітність:

- 1-П Звіт про випуск продукції, робіт, послуг
- 1-П Підприємництво.

Планові матеріали:

- Бізнес-план підприємства
- Виробнича програма в асортименті
- Договора з покупцями продукції
- Баланс потужностей

Позаоблікові джерела:

- Виробничі графіки
- Накази
- Наряди
- Результати аналітичного дослідження ринку продукції, споживачів, конкурентності.

Фундаментальними методологічними засадами збутової діяльності підприємства, на наш погляд, є:

1) наявність товару у кількості, що відповідає попиту та орієнтація товару на задоволення потреб споживачів;

- 2) відповідний рівень логістичної системи підприємства (складів, транспортних засобів, торговельних закладів для збуту продукції, а також посередників);
- 3) забезпечення усіх процесів необхідною для їх виконання інформацією;
- 4) вибір оптимальних каналів збуту;
- 5) рівень кваліфікації персоналу відділу збуту;
- 6) системність збутової діяльності.

Виробнича і збутова політика підприємства формуються, як правило, різними службами і підрозділами підприємства під дією різних факторів, тому результати аналізу цих двох аспектів діяльності можуть відрізнятися.

При цьому, якщо на деяких незначних відтинках часу виробництво і реалізацію можна розглядати як незалежні одна від одної функції, то в перспективі вони виявляються доволі тісно пов'язаними: якщо нічого не виробляти, то що тоді реалізовувати; і, навпаки, якщо немає можливостей реалізації, то як можна говорити про виробництво?

Успішна (ритмічна) діяльність підприємства передбачає, за короткий проміжок встановленого часу для аналізу, щоб обсяги виробництва і реалізації збігалися, але є вірогідність отримання зовсім інших результатів, коли динаміка виробництва і реалізації відрізняються. Наприклад, за умови виробництва нової продукції, коли для ринку і споживачів товар є маловідомим, обсяги виробництва можуть суттєво перевищувати його реалізацію. Із зростанням попиту темпи зростання виручки можуть дорівнювати до темпів зростання обсягів виробництва. У цьому випадку, щоб уникнути хибних висновків, слід брати до уваги особливості життєвого циклу продукції, яку виробляє підприємство.

Для того, щоб з'ясувати причини зміни основних показників господарської діяльності, необхідно дослідити, як здійснювалося виробництво і реалізація продукції. Об'єм продажу продукції відіграє важливу роль у

результатах діяльності підприємства, адже показує результат бізнес-плану, наскільки сходиться по ньому прорахований дохід, прибуток. Тому успішне дотримання всіх пунктів показує правильне та ритмічне виконання функцій збутової діяльності підприємства.

Адже незначне відхилення від плану може призвести до негативних наслідків для фірми, тому завданням аналізу збутової діяльності є визначення причин збоїв і прогалин у збутовому процесі та їх виключення.

Аналіз збутової діяльності підприємства слід проводити за такими параметрами:

1. Аналіз обсягів виробленої та реалізованої продукції (табл. 2.2).
2. Ритмічність виробництва продукції за періодами (табл. 2.3).
3. Аналіз коефіцієнтів сезонності (табл. 2.4).
4. Оцінка виконання плану за асортиментом та структурою (табл. 2.5).

Таблиця 2.2.

Аналіз обсягів виробленої та реалізованої продукції

Р І К	Обсяг виробленої продукції, тис. грн	Темпи росту,%		Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Темпи росту,%	
		Базисні	Ланцюгові		Базисні	Ланцюгові
1	2	3	4	5	6	7
2016	12900	-	-	11300	-	-
2017	14370	111,40	111,40	13900	123,01	123,01
2018	15400	119,38	107,17	13900	123,01	100,00
2019	17260	133,80	112,08	12850	113,72	92,45
2020	16900	131,01	97,91	15700	138,94	122,18

Аналізуючи динаміку виробництва та реалізації підприємства за п'ять років, можна побачити, що основні темпи зростання обсягів виробництва та реалізації продукції ростуть.

З другого по четвертий рік обсяг виробництва збільшується, а на п'ятий зменшується.

Ланцюгові темпи виробництва через 2 і 4 роки зростають, а саме через 3 і 5 років знижуються.

Якщо взяти обсяг продажів, то ланцюговий курс зростає на невеликий відсоток, лише за 4 роки він знизився.

Темп приросту випуску за ланцюжковими показниками становить 7,14%, темп приросту реалізації по ланцюгах – 9,41%.

Розберемо ритм виробництва за періодами (табл. 2.3). Ритм виробництва показує чітку і збалансовану діяльність підприємства, що оцінюється рівномірністю виробництва і чітким виконанням оперативних планів, графіків виробництва. Для його оцінки використовуються 3 методи:

1). Заліковий

2). Коефіцієнт варіації визначає відношенням середньоквадратичним відхиленням від планового завдання до середньоарифметичного планового випуску продукції.

3). За показниками аритмічності знаходять відсоток виконання плану кожної декади.

1. Спочатку знайшли «Разом» додавши між собою кожний квартал року.

2. «Відхилення» визначили різницею між фактом та планом випуску продукції.

3. Виконання плану, % = (Фактичний випуск продукції/ плановий випуск продукції)*100%, і так за кожний квартал.

4. Питома вага, % :

а) планова=(Кожний квартал планового/ всього планово)*100%

б) фактична=(Кожний квартал фактично/ всього фактичного)*100%

5. Відхилення пунктів структури_ = Факт. питомої ваги - План питомої ваги.

6. Зарахування у виконання плану:

а) тис.грн = вибираємо найменший випуск продукції між планом та фактом

б)% = Зарахування у виконання плану тис. грн/ плановий випуск продукції.

7. Відхилення від виконаного плану = Виконання плану/ 100.

8. Відхилення від середнього:

а) Спочатку визначаємо середнє арифметичне планового випуску продукції $\frac{\text{---}}{X_{\text{пл}}}$
= Всього планового випуску продукції/ 4

б) Тоді Фактичний випуск продукції- Середнє арифметичне планового випуску

9. Квадратне відхилення: відхилення від середнього взяла до степеня.

10.Заліковий метод: k ритмічності = Сума заліку/План = 5600/6000 = 0,933

11.За коефіцієнтом варіації:

$$\bar{x} = 6000/4 = 1500$$

12.Коефіцієнт варіації $= \frac{\sqrt{\text{квадратичне відхилення}}}{X_{\text{пл}}} =$

$$\left(\sqrt{\frac{(1500-1500)^2 + (1750-1500)^2 + (1500-1500)^2 + (1100-1500)^2}{4}} \right) / 1500 = 0,157$$

$$K_2 \text{ ритмічності} = 1 - \text{Коефіцієнт варіації} = 1 - 0,157 = 0,843$$

13.За показником аритмічності

а) Коефіцієнт аритмічності= 100%- суми по модолів виконання плану по кожному кварталу, тобто $(100-100) + (116,67-100) + (100-100) + (100-73,33) = 0,43$

б) Коефіцієнт ритмічності= 1- коефіцієнт аритмічності= 1-0,43=0,57

За 1 методикою коефіцієнт дорівнює 0,933, отже, він близький до 1, що означає, що компанія ритмічна.

Коефіцієнт варіації 0,157 – це означає, що випуск продукції по чверті відхиляється в середньому на 15,7%.

Коефіцієнт ритмічності становить 0,843, тому за оперативними планами випущено 84,3% продукції. Коефіцієнт аритмії наближається до 56,67%. Тому компанія ритмічна.

Таблиця 2.3.

Аналіз роботи підприємства за звітний рік

Квартал року	Випуск продукції, тис. грн			Виконання плану	Питома вага, %		Відхилення пунктів структур	Зарахув у виконанні		Відхилення № вик. пл	Відхилення від середнього значення	Квадратне відхилення
	2019	2020	Відхилення		План	Факт		Тис. грн	%			
1	1500	1500	0	100,0	25	25,64	0,64	1500	100	1,00	0,0	0
2	1500	1750	250	116,67	25	29,91	4,91	1500	100	1,17	250	62500
3	1500	1500	0	100,00	25	25,64	0,64	1500	100	1,00	0,0	0
4	1500	1100	-400	73,33	25	18,80	-6,20	1100	73,33	0,73	-400	160000
Всього	6000	5850	-150	97,5	100	100	-	5600	93,33			222500

Проаналізуємо сезонність виробництва.

Визначте частку місячного або квартального виробництва в загальному річному обсязі, відношення виробництва в кожному місяці до середньомісячного випуску, відношення місячного «мін» виробництва до місяця з «максимальним» обсягом виробництва(табл 2.4).

Коефіцієнт К1: Обсяг виробництва /Всього обсягу виробництва

Коефіцієнт К2:

а)Всього обсягу виробництва/12 =37635/12=3136,25

б)кожний обсяг виробництва /3136,25

Коефіцієнт К3: найменше значення обсягу виробництва/найбільше значення обсягу виробництва.Підприємство кожен місяць немає великих відхилень, тому підприємство не носить сезонного характеру.

Обчислення коефіцієнтів сезонності

№ п/п	Період	Обсяг виробництва, тис. грн	Коефіцієнти сезонності		
			K ₁	K ₂	K ₃
1	2	3	4	5	6
1	Січень	2361	0,063	0,753	
2	Лютий	2985	0,079	0,952	
3	Березень	3256	0,087	1,038	
4	Квітень	3125	0,083	0,996	
5	Травень	3289	0,087	1,049	
6	Червень	3698	0,098	1,179	
7	Липень	2598	0,069	0,828	
8	Серпень	3456	0,092	1,102	
9	Вересень	3256	0,087	1,038	
10	Жовтень	3423	0,091	1,091	
11	Листопад	3289	0,087	1,049	
12	Грудень	2899	0,077	0,924	
	Всього	37635	1,000	12,000	0,638

Оцінемо виконання плану за асортиментом та структурою на основі коефіцієнта структурності (табл 2.5.).

Структура обсягу виробництва, %

а) план= (Плановий ВП/ Всього планового ВП)*100%

б) факт=(Фактичний ВП/Всього факт. ВП)*100%

1. Структурні зрушення: Фактична структура обсягу виробництва- Планова структура виробництва
2. Виконання плану,% = (Фактичний ВП/ Плановий ВП)*100%
3. Зараховано у виконання плану – обираємо найменше значення між планом та фактом ВП
4. Випуск продукції при плановій структурі, тис. грн. = (Плановий ВП/ Всього виконаного плану)*100%
5. Структура обсягу виробництва, %
  - а) план=(Плановий ВП/ Всього планового ВП)*100%
  - б) факт=(Фактичний ВП/Всього факт. ВП)*100%
6. Структурні зрушення: Фактична структура обсягу виробництва- Планова структура виробництва
7. Виконання плану,% = (Фактичний ВП/ Плановий ВП)*100%
8. Зараховано у виконання плану – обираємо найменше значення між планом та фактом ВП
9. Випуск продукції при плановій структурі, тис. грн. = (Плановий ВП/ Всього виконаного плану)*100%
- 10.Зараховано у виконання плану щодо структури, тис. грн. –обираємо найменше значення між фактичним ВП та випуском продукції при плановій структурі
- 11.коефіцієнт виконання плану= виконання плану всього/100
Коефіцієнт виконання структури= Зараховано у виконання плану щодо структури/100

За асортиментом перевиконано план на 5,303%, за рахунок гречаної каші та кисломолочного сиру та сирної пасти.

За структурою виконання плану недовиконано 1,1% продукції на 1,1%, за рахунок молока та 3,2% за біфлактом.

Таблиця 2.5

Оцінка виконання плану за асортиментом та структурою

Вид продукції	Випуск продукції, грн.		Структура обсягу виробництва, %		Структурні зрушення	Виконання плану, %	Зараховано у виконання плану	Випуск продукції при плановій структурі, тис. грн.	Зараховано у виконання плану щодо структури, тис. грн.
	2019	2020	2019	2020					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Молоко 2,5%	1050	992	10,24	9,18	-1,052	94,476	992	997,12	992
Каша гречана	2500	2555	24,37	23,65	-0,718	102,200	2500	2374,08	2374,10
Сир кисломолочний	500	525	4,8742	4,86	-0,014	105,000	500	474,82	474,82
Паста сиркова	5550	6125	54,10	56,70	2,598	110,360	5550	5270,50	5270,50
Біфілакт 3,2%	658	605	6,41	5,60	-0,814	91,945	605	624,86	605,00
Всього	10258	10802	100	100	0,000	105,303	0,989	9741,38	9716,42

Висновки до розділку 2

Для успішної діяльності компанії в ринкових умовах необхідна комплексна структурна модифікація системи управління маркетинговою і збутовою діяльністю, її орієнтація на завоювання і збереження кращою частки ринку, забезпечення конкурентних переваг підприємства [22].

В умовах ринкових відносин підприємство самостійно складає бізнес-план і фінансовий план діяльності на поточний рік, квартал, місяць.

Головними задачами аналізу є

- перевірка напруженості виробничого плану і програми,

- оцінка виконання плану і програми за поточний період та динаміки їх показників,
- оцінка виконання плану з асортименту та оцінки асортиментної та цінової політики.

Основними факторами, що впливають на обсяги виробництва і на ступінь виконання плану є:

- аналіз показників якості,
- аналіз реалізації продукції, форм і каналів збуту, оцінка рентабельності продаж,
- визначення резервів зростання показників виробництва і реалізації продукції на підприємстві і визначення шляхів рентабельності задач.

Успішна (ритмічна) діяльність підприємства передбачає, за короткий проміжок встановленого часу для аналізу, щоб обсяги виробництва і реалізації збігалися, але є вірогідність отримання зовсім інших результатів, коли динаміка виробництва і реалізації відрізняються.

Для того, щоб з'ясувати причини зміни основних показників господарської діяльності, необхідно дослідити, як здійснювалося виробництво і реалізація продукції. Об'єм продажу продукції відіграє важливу роль у результатах діяльності підприємства, адже показує результат бізнес-плану, на скільки сходиться по ньому прорахований дохід, прибуток. Тому успішне дотримання всіх пунктів показує правильне та ритмічне виконання функцій збутової діяльності підприємства.

Адже незначне відхилення від плану може призвести до негативних наслідків для фірми, тому завданням аналізу збутової діяльності є визначення причин збоїв і прогалин у збутовому процесі та їх виключення.

РОЗДІЛ ІІІ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ПРОЦЕСУ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Теоретичні аспекти аудиту процесу збуту продукції

Фінансовий контроль залишається одним з важливих елементів ринкової економіки. В Україні діє як державний контроль, так і незалежний аудит, які забезпечують необхідною інформацією всі рівні управління. Новим є те, що незалежний аудит проводиться аудиторськими фірмами, що діють на комерційній основі за рахунок підприємств які вони перевіряють.

Предмет аудиту – це інформація про факти (явища і процеси) господарської діяльності суб'єкта аудиторського контролю, відображеної в системі бухгалтерського обліку та інших джерелах інформаційної системи, що підлягає кількісній та вартісній оцінці.

Об'єкти аудиту – це інформація про окремі або взаємопов'язані факти (явища, процеси) господарської діяльності суб'єкта господарського контролю, що відображена в системі бухгалтерського обліку та інших джерелах інформаційної системи і підлягає кількісній і вартісній оцінці.

Відмінності аудиту від ревізії та судово-бухгалтерської експертизи (СБЕ) зумовлені їх юридичною природою, цілями і завданнями, які вони вирішують.

Якщо ревізія комплексно досліджує фінансово-господарську діяльність підприємства з метою її подальшого вдосконалення, то СБЕ досліджує окремі недоліки, виявлені ревізією, подання до слідчих органів або суду до конкретних матеріально-відповідальних та службових осіб.

Аудит досліджує лише ті питання, які поставив перед ним замовник у договорі. Аудит і СБЕ проводяться на відміну від ревізії не за регламентованими стосунками, а по мірі виникнення у них потреб [1].

Організація і методика аудиту визначається передусім належним інформаційним забезпеченням аудитора.

Аудиторський контроль ґрунтується не тільки на використанні інформації. Він бере безпосередню участь у формуванні інформаційного забезпечення системи управління суб'єкта перевірки.

Інформацією аудиту цікавляться також і внутрішні (менеджери, акціонери), і зовнішні (банки, страхові компанії, торговельні партнери, інвестори), споживачі. Під інформаційним забезпеченням аудиту розуміють незалежно упорядковану сукупність інформації, що формується і використовується на різних стадіях процесу аудиту.

Основу інформаційного забезпечення аудиту становить економічна інформація, що характеризує виробничу і фінансовогосподарську діяльність суб'єктів контролю. Найбільш потрібну інформацію про фінансовогосподарську діяльність отримує аудитор з даних бухгалтерського обліку, внутрішньогосподарського контролю, фінансової та статистичної звітності.

Аудиторська діяльність в Україні є саморегулюючою, держава лише встановлює перелік вимог до проведення аудиту, а методику його проведення визначають Аудиторська палата України, Спілка аудиторів України та їх територіальні відділення шляхом затвердження стандартів, норм, положень, інструкцій, роз'яснень.

Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на її проведення.

Аудитором може бути фізична особа, яка має кваліфікаційний сертифікат з аудиту.

Сертифікат аудитора – це офіційний документ, який засвідчує рівень професійних знань, необхідних для здійснення аудиту підприємств різних форм власності на території України.

Сертифікація – визначення кваліфікаційної придатності кандидата на здійснення аудиторської діяльності через перевірку його освіти та досвіду

роботи вимогам Закону України "Про аудиторську діяльність" і складання ним кваліфікаційного іспиту.

Права, обов'язки та відповідальність аудитора визначаються Законом України "Про аудиторську діяльність".

Суб'єкти аудиторської діяльності можуть виконувати аудит тільки після включення їх до "Реєстру аудиторських фірм і аудиторів". Відповідно до Положення про Реєстр аудиторських фірм і аудиторів, Реєстр – офіційний загальнодержавний реєстр аудиторських фірм (юридичних осіб) і аудиторів – підприємців (фізичних осіб) – суб'єктів підприємницької діяльності, які зареєстрували свою діяльність згідно із Законом України "Про аудиторську діяльність". За Законом України "Про аудиторську діяльність" ведення Реєстру покладене на АПУ При включенні до Реєстру аудиторських фірм і аудиторів видається свідоцтво встановленого зразка.

Аудиторські стандарти є підставою для вирішення спірних питань, які можуть виникати між аудитором і замовником, та встановлення ступеня відповідальності аудиторів.

У теорії і практиці аудиту важливе місце займає професійна етика аудитора. Вона включає ряд принципів службової поведінки та ставлення до виконання своїх обов'язків.

Аудитор повинен здійснювати послуги у відповідності з МСА, а також дотримуватись вимог Закону України "Про аудиторську діяльність", бути вільним від будь – якої зацікавленості, несумісною з чесністю, об'єктивністю і незалежністю. Аудиторові необхідно дотримуватись Кодексу професійної етики, розробленої Міжнародною федерацією бухгалтерів. Без дотримання принципів Кодексу етики неможливо вирішувати етичні конфлікти. У Кодексі детально описано, як діяти в багатьох типових ситуаціях і вирішувати конфлікти, пов'язані з етикою стосунків.

Для досягнення цієї мети, аудитор зобов'язаний дотримуватись етичних принципів:

Аудитор повинен бути відвертим і чесним при виконанні своїх професійних обов'язків. Чесність передбачає не просто чесність, але й справедливе ведення справ та правдивість.

Об'єктивність висновків аудитора повинна ґрунтуватись на вдумливому дослідженні діяльності клієнта, використанні достовірних даних, застосуванні оптимальних методів їх аналізу і складання аудиторського висновку за результатами перевірок[1].

Конфіденційність. Аудитор зобов'язаний зберігати виробничі і комерційні таємниці клієнтів, не поширювати конфіденційну інформацію, щоб не завдати шкоду клієнту.

Незалежність. Це є головною рисою аудитора тому, що аудитор не є штатним працівником державного органу управління, він не підпорядкований іншим контрольно – ревізійним органам і політичним партіям чи громадським організаціям і не залежить від них.

Професійна поведінка. Аудитор повинен створювати і підтримувати добру репутацію професії і утримуватись від будь – яких дій, що її дискредитують.

Технічні стандарти. Аудитор повинен надавати послуги відповідно до технічних і професійних стандартів, дотримуючись нормативних документів клієнта в тій мірі, в якій вони сумісні з вимогами порядності, об'єктивності і незалежності, при обов'язковому виконанні аудиторських стандартів.

До якісних критеріїв інформації, відображеній у фінансовій звітності, прийнятих в міжнародній практиці з аудиту, належать такі: наявність та можливість викривлень; повнота відображення інформації; точність відображення інформації; відповідність інформації даним облікових регістрів тощо.

Посилаючись на Закон України "Про аудиторську діяльність" основними критеріями, за якими оцінюються показники фінансової звітності є достовірність і повнота балансу і звітності.

При проведенні аудиту фінансової звітності, а також при виконанні інших аудиторських послуг головною проблемою є проблема визначення необхідного переліку критеріїв. Від правильного вибору таких критеріїв, ознак залежить рівень якості роботи аудитора, об'єктивність його думки про перевірену фінансову звітність та іншу економічну інформацію, при аудиті фінансової звітності такими критеріями будуть твердження, на основі яких підготовлено саму фінансову звітність[1].

Організація аудиту фінансової звітності. У процесі розвитку аудиторської діяльності відбувається еволюція методики і техніки аудиту, його переорієнтації із виявлення помилок, зловживань, шахрайств на підтвердження законності, об'єктивності фінансової звітності. Викриття шахрайства не є метою аудиторської перевірки і розглядається аудиторською фірмою лише як одна з причин помилок у фінансовій звітності. Аудиту підлягають зони підвищеного ризику, тому при аудиті розглядають лише помилки, що суттєво впливають на рішення користувачів.

Під час призначення персоналу для проведення перевірки треба врахувати: кількісний склад; якісний склад; терміни і види робіт.

Західні фірми призначають для аудиту групу у складі: партнера, менеджера (керівника), старшого аудитора, аудитора, асистента.

Кожен з них має своє коло обов'язків:

- партнер несе загальну відповідальність, вирішує найбільш складні питання, затверджує план-графік, приймає рішення щодо аудиторського висновку;
- менеджер відповідає за поточні відносини з клієнтом, розробляє робочі документи;

- старший аудитор здійснює поточну аудиторську перевірку, складає програми, контролює молодших співробітників; аудитор виконує перевірку;
- асистент аудитора виконує завдання аудитора.

Методи аудиту фінансової звітності. В процесі свого функціонування аудиторський контроль сформував свій метод у системі прикладних наук. Метод аудиту у здійсненні своїх функцій використовує загальнонаукові методи дослідження та власні методичні прийоми.

Метод аудиту являє собою сукупність прийомів і способів, за допомогою яких ведеться дослідження предмета та об'єктів аудиторської діяльності. Передусім це загальні методичні прийоми, такі як індукція, дедукція, аналіз, синтез, які базуються на методах філософії[1].

Власні методичні прийоми аудиторського контролю являють собою прийоми, що вироблені практикою на основі досягнень економічної науки. Вони характеризуються взаємним проникненням в однорідні галузі наук.

Важливе теоретичне і практичне значення для розуміння власних прийомів аудиту та їх використання у процесі аудиторської перевірки має науково обгрунтована їх класифікація. Методичні прийоми аудиту можна об'єднати у чотири групи: органолептичні, розрахунково-аналітичні, документальні та методи узагальнення і реалізації результатів аудиту.

Згідно з МСА аудиторський ризик являє собою можливу небезпеку того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку у випадках, коли у фінансовій звітності мають місце суттєві перекручення. Нульовий ризик свідчить про абсолютну впевненість аудитора у вірогідності інформації. Зважаючи на те, що аудиторський ризик знаходиться в межах від 0 до 1 (або від 0 до 100%), то між бажаним аудиторським ризиком і плановою інформаційною базою для аудиту склалася така залежність: чим менший аудиторський ризик, тим більшу кількість інформації слід залучати для тестування. Міжнародним

стандартами аудиту передбачена класифікація ризиків або загальний ризик має три складові:

1. Властивий ризик.
2. Ризик системи контролю (ризик контролю).
3. Ризик невиявлення помилок (ризик невиявлення) [1].

Властивий ризик (невід'ємний, притаманний ризик) неправомірний ризик спотворення залишку на рахунку. Буває також суттєве викривлення, якщо є відсутність внутрішнього контролю за ведення рахунків.

Ризик контролю – це ризик неефективності внутрішнього контролю. Системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю не завжди можуть функціонувати настільки ефективно, щоб своєчасно запобігати помилкам або викривати їх та виправляти.

Ризик невиявлення полягає у тому, що аудиторські процедури не завжди можуть виявити помилки у залишку на певному рахунку або з певної операції. Модель аудиторського ризику.

$$AP = BP * PK * PH \text{ (3.1),}$$

де: AP – загальний ризик аудитора;

BP – властивий ризик;

PH – ризик невиявлення.

Поняття "суттєвості" в аудиті. Помилки і шахрайство. Під час аудиту аудитор повинен оцінювати суттєвість у взаємозв'язку з аудиторським ризиком.

Аудиторська перевірка фінансових звітів має на меті встановити, чи складені вони у всіх суттєвих аспектах відповідно до визначеної концептуальної основи фінансової звітності. Оцінка суттєвості є предметом професійного судження. Під рівнем суттєвості розуміється те граничне значення помилки бухгалтерської звітності, починаючи з якого кваліфікований користувач цієї звітності з великим ступенем імовірності не зможе робити на її основі правильні висновки і приймати правильні економічні рішення.

Помилка являє собою результат ненавмисних дій посадових осіб. Шахрайство – це навмисне викривлення облікових даних посадовими особами підприємства. Шахрайство може здійснюватись шляхом маніпуляції обліковими записами, фальсифікації первинних документів і облікових реєстрів, навмисних змін записів в обліку, які перекручують суть господарських операцій з метою порушення законодавства або прийнятої на підприємстві облікової політики, а також навмисний пропуск або приховування результативних записів або документів, навмисне не висвітлення змісту відображених операцій, незаконне отримання в особисту власність грошових і матеріальних цінностей.

Стадії аудиторського процесу та їх характеристика. Сукупність організаційних, методичних і технічних процедур становлять аудиторський процес, який складається з наступних стадій: початкова, дослідна і завершальна.

Планування аудиту включає визначення його стратегії та тактики складання загального плану аудиту, побудову програми аудиту та аудиторських процедур, оцінку аудиторського контролю. Обсяг робіт з планування аудиту залежить від масштабу та складності аудиту, кваліфікації аудитора та його практичного досвіду, бізнесу клієнта, наявності постійних замовників, чинного законодавства.

Процес планування аудиторської діяльності доцільно розмежувати на два види:

- планування аудиторської діяльності як одного із видів бізнесу;
- планування аудиту та інших видів послуг як конкретне виконання робіт для того чи іншого суб'єкта підприємницької діяльності.

Планування аудиторської діяльності можна класифікувати на поточне, стратегічне і оперативне.

Програма аудиторської перевірки – це основа детального планування часу і витрат.

Стратегічне планування передбачає розробку плану не менш як на три роки аудиторською фірмою плану. Від нього залежать специфіка подальшої діяльності аудиторської фірми, організаційна структура, підбір персоналу тощо. Стратегічний план розробляється на перспективу і охоплювати усі аспекти діяльності аудиторської фірми.

Поточне планування аудиторської фірми передбачає розробку з детальним бізнес-планом на поточний рік.

Загалом стратегічне і поточне планування належить до планування бізнесу, а не конкретної аудиторської перевірки фінансової звітності суб'єктів господарювання або виконання інших супутніх видів робіт.

Для формулювання висновків, аудитор використовує аудиторські докази, які впершу чергу є інформацією, яка міститься в облікових записах і на яких ґрунтується аудиторська думка.

Аудиторські докази є накопичувальними за характером, охоплюють аудиторські докази, отримані від аудиторських процедур, виконаних в ході аудиторської перевірки, і можуть містити докази, отримані з інших джерел, таких як попередні аудиторські перевірки та процедури контролю якості на фірмі щодо прийняття клієнтів та продовження роботи з ними.

До аудиторських доказів належать [1]:

- первинні документи;
- облікові записи, які є основою для складання фінансових звітів;
- будь-яка підтверджуюча інформація з інших джерел.

Аудиторські докази одержують унаслідок поєднання тестів систем контролю та процедур перевірки на суттєвість.

Тести контролю – це тести, що проводяться з метою отримання аудиторських доказів щодо відповідності та ефективності функціонування систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Процедури по суті – це перевірки виконані для отримання аудиторських доказів з метою виявлення суттєвих викривлень у фінансових звітах. Є два типи процедур по суті:

- а) узгодження фінансових звітів з первинними обліковими записами;
- б) перевірка суттєвих журнальних проводок та інших коригувань, зроблених під час складання фінансових звітів.

За джерелами надходження докази поділяються на:

- внутрішні (отримані від особи, що перевіряється);
- зовнішні (отримані з інших джерел).

За характером розрізняють такі докази:

- візуальні (результати огляду, спостереження);
- документальні (інформація, отримана з паперових, електронних та інших носіїв);
- усні (отримані при опитуванні персоналу або у формі заяв від керівництва).

Методичні прийоми, які використовуються для отримання доказів. Аудитор одержує докази внаслідок застосування однієї або декількох процедур. Детальний опис цих процедур подається у МСА (500-580). Тривалість таких процедур залежить від часу, протягом якого аудиторські докази буде знайдено.

До таких процедур належать наступні:

Перевірка записів або документів складається з вивчення записів, документів або матеріальних активів. Перевірка записів і документів надає аудиторіві докази різного ступеня достовірності залежно від їх виду, джерела, а також від ефективності заходів внутрішнього контролю.

Перевірка матеріальних активів полягає в фізичній перевірці активів, яка може надати достовірні аудиторські докази щодо їх існування, але необов'язково докази прав та зобов'язань чи оцінки вартості активів.

Спостереження полягає у стеженні за процесом або процедурою, яка виконується іншими особами, наприклад, за підрахунком товарно-матеріальних цінностей працівниками фірми або за виконанням інших процедур контролю, але не з точки зору аудиту.

Запит – це звернення за інформацією до обізнаних осіб суб'єкта господарювання або поза його межами. Запити можуть бути різними: від офіційних письмових запитів, адресованих третім сторонам, до неофіційних усних запитів, адресованих працівникам підприємства. Відповіді на запит можуть забезпечити аудитора інформацією, якою він раніше не володів або яка підтверджує аудиторські докази.

Підтвердження складається з відповіді на запит щодо інформації, яка міститься в облікових записах. Наприклад, аудитор зазвичай шукає безпосереднього підтвердження дебіторської заборгованості через контакт з дебіторами.

Перерахування полягає у перевірці арифметичної точності показників первинних документів та реєстрів обліку у самотійному проведенні підрахунків або із застосуванням інформаційних технологій.

Повторне виконання полягає в незалежному виконанні аудитором процедур чи заходів контролю, які початково виконувалися як частина системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, або вручну тощо.

Аналітичні процедури полягають в аналізі найважливіших показників і співвідношень, зокрема підсумковому дослідженню відхилень і взаємозв'язків, які суперечать іншій інформації, або відхиляються від очікуваних показників.

Аудитор повинен скласти робочі документи, достатньо повні і докладні для відображення всіх процедур аудиторської перевірки. Робоча документація аудитора виконує наступні функції: обґрунтовує твердження в аудиторському висновку та свідчить про відповідність процедур аудиту нормативам; полегшує процес керування, нагляду та контролю за якістю аудиторської перевірки;

сприяє виробленню методології аудиторської перевірки, допомагає аудиторів в роботі.

На форму і зміст робочих документів впливають такі чинники:

- характер завдання; форма аудиторського висновку;
- характер і складність бізнесу;
- характер і стан системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю суб'єкта господарювання;
- ідентифіковані ризики суттєвого викривлення;
- важливість отриманих доказів; потреба (за певних обставин) у керівництві, нагляді і перевірці роботи, виконуваної асистентами;
- використання під час аудиторської перевірки конкретних методів і прийомів;
- необхідність документувати висновок або основу для висновку у разі, якщо їх важко визначити з документації про виконану роботу або отриманих аудиторських доказів.

Після перевірки робочі документи залишаються у аудитора. Він має право скласти довідки на підставі витягів з них. Але його право власності обмежене етичними нормами та забезпеченням конфіденційності інформації. Робочі документи аудитора не можуть використовуватися як частина фінансової документації клієнта або її заміна.

Процес реалізації передбачає дві оцінки, перша - виробнича собівартість - передача продукції від виробника до (замовника) покупця, а друга - ціна реалізації - оплата (розрахунок) згідно з договірною ціною цієї продукції покупцем .

Для того щоб система управління мала можливість своєчасно та ефективно реагувати на чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, необхідно чітко визначити склад управлінських функцій, їх дії та взаємозв'язок, що сприятиме підвищенню ефективності та розвитку самої системи управління.

За допомогою своїх функцій вона діє на будь-який об'єкт управління, а їх сукупність складає замкнутий цикл управління економікою АПК. Аудиторська процедура в аудиті процесу реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг в підприємствах – це сукупність дій, які здійснюються в процесі аудиторської перевірки у запланованій послідовності для досягнення бажаної мети шляхом отримання суттєвих доказів та їх аналітичного оцінювання у вирішенні поставлених задач [10].

Аудитор повинен розуміти структуру внутрішнього контролю для того, щоб скласти план своєї роботи, визначити характер і кількість показників, які слід перевірити, та строк перевірки. До предметної галузі аудиту стосується інформацію про саму технологію виробництва, виробниче обладнання на підприємстві, структуру управління, критерії оцінки доходів, розмежування суми доходів за періодами визнання. Джерела інформації для аудиту реалізації продукції, товарів, робіт та послуг згруповані на рис. 3.1. Розкриття основних завдань аудиту операції з обліку реалізації продукції, товарів, робіт та послуг представлено на рис. 3.2.

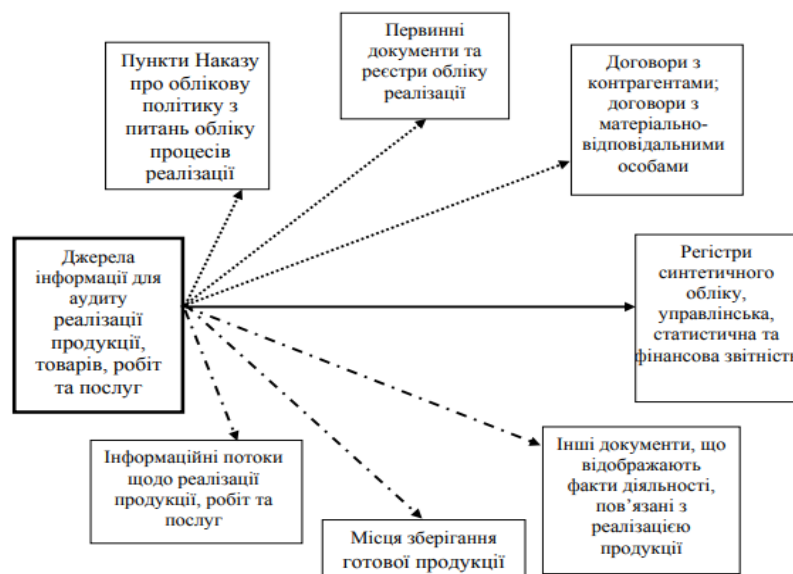

Рис.3.1. Джерела інформації для аудиту реалізації продукції, товарів, робіт та послуг

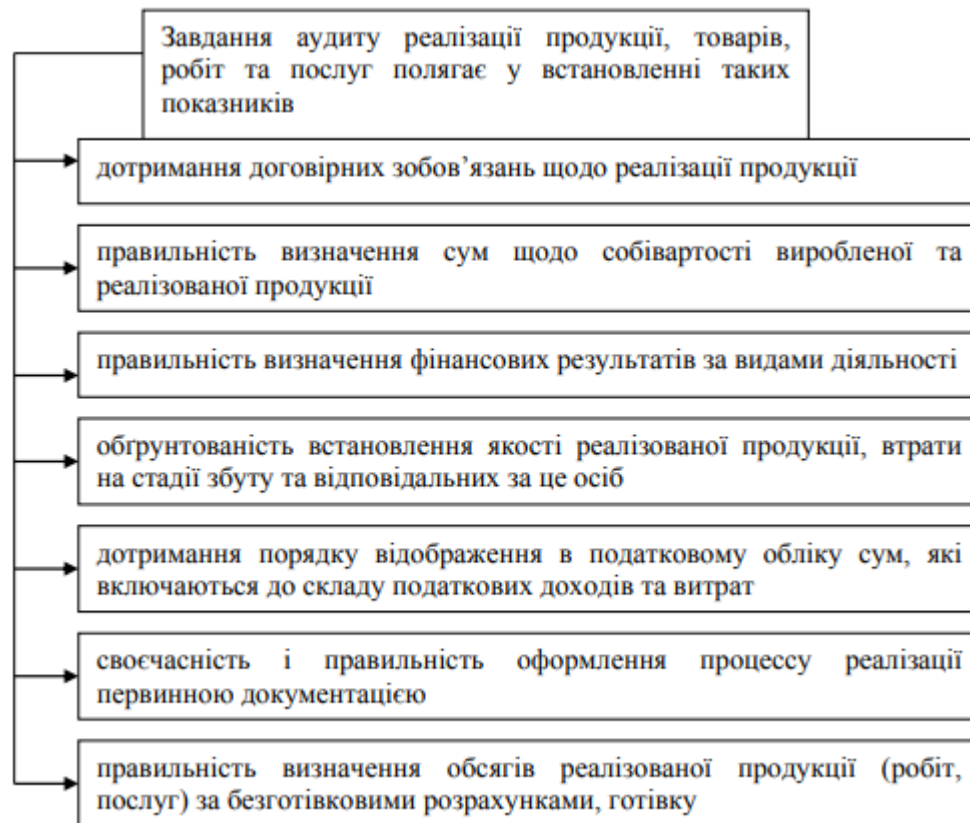

Рис. 3.2 Завдання аудиту реалізації продукції (товарів, робіт та послуг)

Аудиторську перевірку Н.В. Лагодієнко розглядає як встановлений порядок дій аудитора зі збору, оцінки й аналізу аудиторських доказів, які стосуються фінансового стану, результатів діяльності та інформації щодо достовірності звітності.

Саме тому послідовність етапів аудиторської перевірки має велике значення для результативності здійснення аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг сільськогосподарського підприємства, де етап є окремою стадією процесу проведення аудиторської перевірки, яка включає комплекс послідовних взаємопов'язаних аудиторських процедур, розрахованих на певний проміжок часу [2].

З позиції застосування методів системно-орієнтованого аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг, розробки перспектив

стратегічного розвитку аграрного підприємства доцільним є проведення на них аудиторської перевірки за такими етапами.

1) Підготовка та планування аудиту:

- попередній аналітичний огляд операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг, а також діагностика управлінських систем сільськогосподарського підприємства;
- розробка загальної стратегії перевірки, складання загального плану і програми аудиту за виділеними операціями;
- оцінка ризику неефективності аудиту, встановлення границь суттєвості.

2) Перевірка системи обліку та внутрішнього контролю:

- вивчення елементів системи внутрішнього аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг сільськогосподарського підприємства, інформаційних систем, моніторингу засобів контролю;
- оцінка ризиків контролю в управлінні продажами сільськогосподарської продукції, виконаних робіт та наданих послуг, а також визначення «точок контролю»;
- тестування «точок контролю»;
- складання скоректованих програм аудиту за операціями.

3) Збирання аудиторських доказів і документування аудиту:

- визначення способів вибіркової перевірки;
- тестування та перевірка господарських операцій щодо відповідності сутності;
- проведення аналітичних процедур;
- тестування та перевірка окремих сальдо рахунків;
- використання роботи експертів і третіх осіб;
- складання робочих документів.

4) Заключний етап аудиторської перевірки:

- систематизація, узагальнення, аналітична оцінка результатів аудиторської перевірки;
- підготовка звіту за результатами аудиту, подання пропозицій керівництву сільськогосподарського підприємства;
- складання аудиторського висновку.

Розглянуті етапи можна розширювати з урахуванням специфіки діяльності підприємства, мети аудиторської перевірки та конкретних обставин. На кожному етапі можуть бути застосовані як загальні, так і специфічні методичні прийоми перевірки, кількість яких встановлюється для конкретного виробництва з урахуванням специфіки його господарської діяльності.

3.2. Організація проведення аудиту філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» забезпечення процесу збуту продукції

Зважаючи на те, що визначення організації аудиторського процесу витрат зустрічається рідко, пропонуємо трактування організації аудиторського процесу витрат, а саме – це дії аудитора, котрі за допомогою конкретних методичних прийомів на об'єкт перевірки й характеризують аудиторські процедури. Саме через них відбувається здійснення процесу аудиту витрат на збут готової продукції.

Оскільки, зазвичай в аудиторську процедуру може входити один, два а то й більше методичних прийомів, які будуть використовуватися у відповідній послідовності. Вибір процедур в аудиторському процесі визначається розробленою аудитором методикою, що відображається в програмі аудиторської перевірки. Також процес аудиту передбачає відповідні стадії.

Необхідно звернути увагу на те, що в науковців немає єдиного підходу до визначення стадій процесу аудиту витрат на збут, хоч це питання має не тільки важливе теоретичне, а й практичне значення.

Оцінюючи процес аудиту з позиції періоду його виконання, тобто стадій, то, необхідно зауважити, що найближче до правильного визначення стадій підійшов М.Т. Білуха, поділяючи аудиторський процес на такі стадії:

- організаційна;
- дослідна;
- узагальнення;
- реалізація результатів [20].

Проте, вважаємо, що на стадії дослідження й узагальнення аудиту готової продукції та витрат на її збут на досліджуваному підприємстві неможливо обійтися без елементів організації виконання певних аудиторських процедур. Тому організаційні моменти в більшій чи меншій мірі притаманні всім стадіям процесу аудиту витрат, зокрема й аудиту витрат на збут готової продукції.

В процесі дослідження нам вдалось з'ясувати, що до відповідних назв стадій процесу аудиту готової продукції та витрат на її збут, які мають разовий характер, можна зарахувати:

- визначення типу, особливостей й структури управління підприємством;
- визначення, оцінку, перевірку важливих внутрішніх контрольних структур.

Переважає більшість науковців виділяє серед стадій аудиторського процесу планування й побудову аудиторського звіту та аудиторського висновку.

Отже, зауважимо на виокремленні вченими наступних аудиторських етапів: оцінки системи обліку й внутрішнього контролю, процедури аудиту, незалежне тестування тлумачиться, насамперед тим, аудит готової продукції та витрат на її збут більше орієнтується на аудиторський ризик та оцінку системи внутрішньогосподарського контролю [17]. При здійсненні аудиту аудиторю необхідно перевірити у документах такі дані:

- назву суб'єкта підприємницької діяльності, який видав відповідний документ;
- зміст та перелік всіх господарських операцій на основі яких складений даний документ;
- наявність й достовірність підписів відповідальних осіб;
- правильність зазначених сум у платіжних документах та їх відповідність тим, які відображені у рахунках-фактурах;
- доцільність понесених витрат на збут, через перевірку внутрішньої документації, що затверджена керівництвом підприємства й регламентує політику збутових витрат;
- правильність перенесення даних, щодо збутових витрат із первинних документів у консолідовану фінансову звітність;
- дотримання основних положень з обліку тари в підприємствах, правильне і своєчасне документальне відображення операцій із заготівлі, надходження та відпуску тари за місцями її зберігання та обґрунтованість витрат на їх ремонт;
- правильність включення до витрат нарахованої заробітної плати працівникам, пов'язаних зі збутовою діяльністю;
- дотримання норм витрат на відрядження працівників, зайнятих збутом готової продукції;
- правильність відображення сплачених штрафів, пень та неустойок;
- обґрунтованість списання витрат на утримання необоротних активів, пов'язаних із збутом, витрат на гарантійний ремонт, гарантійне обслуговування та інших витрат. В процесі проведення аудиту на господарюючому суб'єкті пропонуємо дотримуватися запропонованої схеми здійснення аудиту готової продукції та витрат на її збут (рис. 3.5).

Отже, на основі проведеного дослідження, погоджуємось з науковцями-аудиторами, які пропонують забезпечувати організацію аудиторського процесу

готової продукції та витрат на її збут за допомогою конкретних стадій вважаємо, що доцільно класифікувати на підготовчу, основну та завершальну, адже на підготовчій стадії відбувається ознайомлення із даним підприємством, визначення та безпосереднє планування робіт.

Під час основної стадії аудиту витрат на збут пропонуємо здійснювати перевірку господарських операцій, пов'язаних зі збутом продукції, та фінансової звітності, де вони відображені.

Рис. 3.5 Схема аудиту готової продукції та витрат на її збут

На завершальній стадії вважаємо доцільним проводити аналіз результатів перевірки та складати звіт про роботу й обов'язково підготувати аудиторський звіт та аудиторський висновок.

3.3. Напрями удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів збуту продукції філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»

Реалізація продукції є завершальною стадією кругообігу засобів підприємства. Від її величини залежать результати фінансово-господарської

діяльності, показники оборотності і рентабельності. Тому аналіз плану реалізації продукції має велике значення.

Управління запасами передбачає необхідність проведення розрахунку оптимальної партії поставки й середньодобового залишку матеріальних цінностей підприємства, потребує своєчасного проведення розрахунків із постачальниками матеріальних ресурсів, можливостей для своєчасних розрахунків підприємства з банками, бюджетом, персоналом.

Основною задачею при управлінні запасами є підтримання необхідного й достатнього обсягу запасів для забезпечення (виконання) плану продажів. Ця задача може бути вирішена при наявності таких вимог: для кожної номенклатурної позиції має бути обрано оптимальний метод управління запасами, який дозволить нівелювати ризики, пов'язані з прогнозуванням і подальшим плануванням продажів; для забезпечення (виконання) плану продажів повинно бути обрано оптимальний режим поповнення запасів.

Ключовим аспектом управлінського обліку товарних запасів є досягнення за кожною товарною групою оптимального рівня запасів, який би дозволив мінімізувати витрати на постачання та зберігання товарів і водночас максимально задовольнити попит на них.

Ураховуючи це, необхідно визначити рівень товарних запасів; момент видачі заявок на поповнення запасів; розмір партії для закупівлі.

Застосовуємо метод XYZ-аналізу до управління запасами на прикладі продукції філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське дитяче».

XYZ-аналіз - аналіз, що дозволяє класифікувати ресурси компанії в залежності від характеру їх споживання і точності прогнозування зміни їх потреб за певний період часу. [32].

Категорія X - характеризується постійним значенням споживання ресурсів, невеликими коливаннями їх споживання і високою точністю прогнозу. Коефіцієнт варіації в межах від 0% до 10%.

Категорія Y - ресурси, які дуже потребують ідентифікації (наприклад, сезонні коливання) і характеризуються середньою здатністю їх передбачати. Коефіцієнт варіації становить від 10% до 25%.

Категорія Z - джерела нерегулярного споживання, низька точність прогнозу, відсутність тенденцій. Коефіцієнт варіації становить понад 25%.

Таким чином, використання ABC та XYZ-аналізу при виробництві на продукції філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» дозволить йому здійснювати ефективне управління товарним асортиментом, що дозволить зменшити надлишків продукції на підприємстві, зменшенню рівня сумарних витрат, які мають відношення до готової продукції. Одержана інформація на основі використання цих методів, являється корисною під час планування і прогнозування процесу виробництва готової продукції. Вона дає можливість:

- визначити групу продукції, яка найменш затребувана споживачами. Менеджери підприємства мають можливість без труднощів зробити висновки стосовно необхідності зміни асортиментної політики на продукції філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»;

- контролювати запас готової продукції на складі, що дозволить уникнути зменшення рівня доходів від реалізації;

- представляти керівництву та акціонерам звіти на основі ABC та XYZ аналізу, які наочно демонструють кращі шляхи вирішення проблем виробництвом та реалізацією готової продукції.

Періодичне порівняння результатів ABC та XYZ-аналізу дасть можливість підприємству оптимізувати обсяги випуску продукції та її номенклатуру, запобігти надмірним запасам і збільшенню ризику «заморожування» оборотних коштів.

Для кращого ведення реалізації збуту ми пропонуємо використовувати також програму BAS Бухгалтерія, яка забезпечить контроль над реалізацією

продукції. Для ведення дебіторської, кредиторської заборгованості, відстежування залишків готової продукції на складах, кількості проданої продукції. Щоб можна було бачити собівартість та аналізувати загальну вартість збуту продукції і дохід підприємства.

Для відпуску продукції покупцю, виписується видаткова накладна. Для цього відкриваємо програму BAS Бухгалтерія – Продажі- Реалізація товарів і послуг- створюємо накладну для покупця (рис. 3.6, 3.6.1). Обов'язково заповнюємо всі необхідні дані для первинного документа. Контрагента, договір з ним, номенклатуру, кількість, ціна, місце складання, відповідальних осіб та довіреність на отримання продукції.

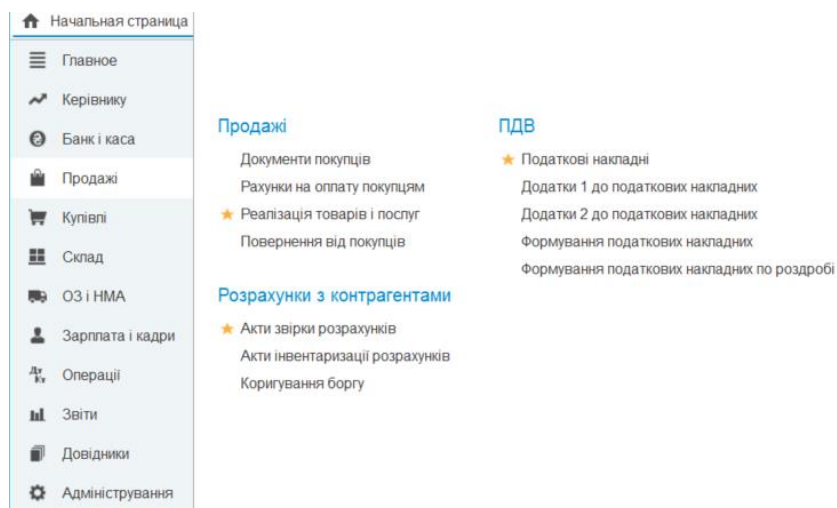

Рис. 3.6 Створення видаткової накладної

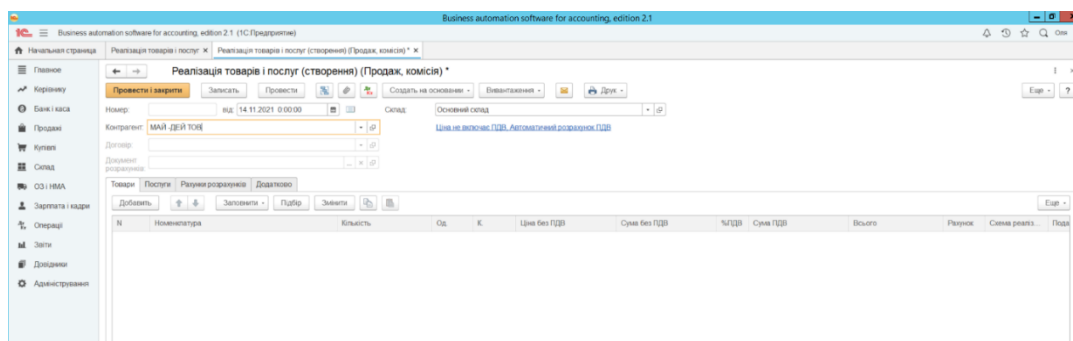

Рис. 3.6.1 Створення видаткової накладної

Для відслідковування товару на складі, відкриваємо оборотно-сальдову відомість за рахунком 26. Відкриваємо звіти - оборотно-сальдову відомість по рахунку – обираємо період, за який ми хочемо зробити аналіз товарів або товару (рис. 3.6.3).

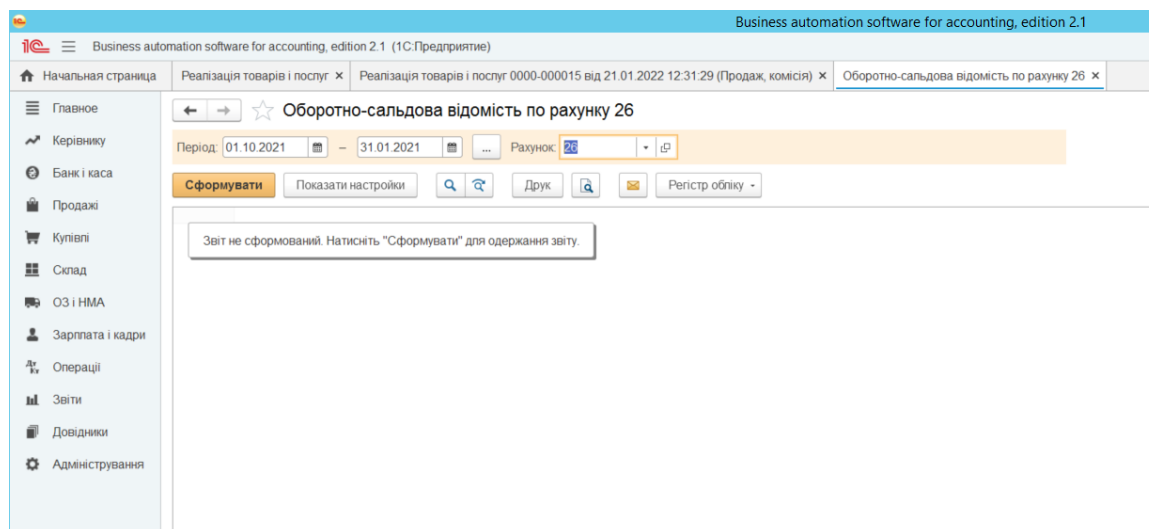

Рис. 3.6.3. Оборотно-сальдова відомість по рахунку 26

Для створення самої номенклатури та оприбуткування її на склад заходимо у вкладку Склад, де ми можемо як списати продукцію в залежності від її причини, можемо зробити переміщення з одного складу на інший. Є можливість встановити ціни для кожного покупця на кожну продукцію (рис 3.6.4, 3.6.5).

Програма BAS Бухгалтерія є зручною у використанні, схожа до програми 1С. тому можна швидко зрозуміти. Програма дозволить швидко здійснювати реалізацію продукції, якщо правильно настроїти саму програму, внести в неї для зручності всі дані по контрагентам (договір, реквізити, керівника, довіреність, рахунки), дані по цінам на кожну продукцію.

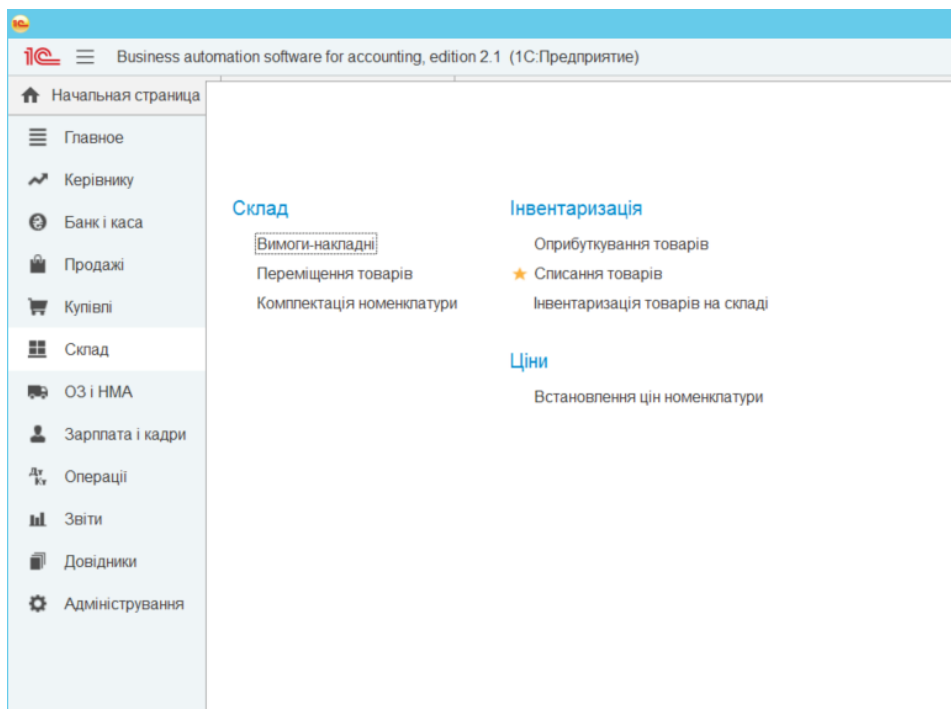

Рис 3.6.4 Склад

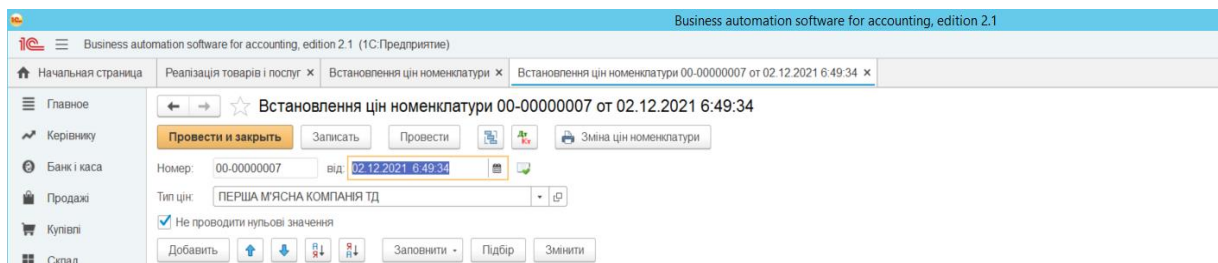

Рис 3.6.5 Встановлення цін

Також можливість слідкувати за кількістю товару на складах, дебіторською заборгованістю та доходом за продаж товару. Ця програма забезпечить прийняття швидких та оптимальних управлінських, бухгалтерських рішень.

Висновки до розділу 3

Процес реалізації передбачає дві оцінки, перша - виробнича собівартість - передача продукції від виробника до (замовника) покупця, а друга - ціна реалізації - оплата (розрахунок) згідно з договірною ціною цієї продукції покупцем .

Для того щоб система управління мала можливість своєчасно та ефективно реагувати на чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, необхідно чітко визначити склад управлінських функцій, їх дії та взаємозв'язок, що сприятиме підвищенню ефективності та розвитку самої системи управління.

За допомогою своїх функцій вона діє на будь-який об'єкт управління, а їх сукупність складає замкнутий цикл управління економікою АПК.

Аудитор повинен розуміти структуру внутрішнього контролю для того, щоб скласти план своєї роботи, визначити характер і кількість показників, які слід перевірити, та строк перевірки.

Погоджуємось з науковцями-аудиторами, які пропонують забезпечувати організацію аудиторського процесу готової продукції та витрат на її збут за допомогою конкретних стадій вважаємо, що доцільно класифікувати на підготовчу, основну та завершальну, адже на підготовчій стадії відбувається ознайомлення із даним підприємством, визначення та безпосереднє планування робіт.

Під час основної стадії аудиту витрат на збут пропонуємо здійснювати перевірку господарських операцій, пов'язаних зі збутом продукції, та фінансової звітності, де вони відображені.

На завершальній стадії вважаємо доцільним проводити аналіз результатів перевірки та складати звіт про роботу й обов'язково підготувати аудиторський звіт та аудиторський висновок.

Для кращого ведення реалізації збуту ми пропонуємо використовувати також програму BAS Бухгалтерія, яка забезпечить контроль над реалізацією продукції. Для ведення дебіторської, кредиторської заборгованості, відстежування залишків готової продукції на складах, кількості проданої продукції. Щоб можна було бачити собівартість та аналізувати загальну вартість збуту продукції і дохід підприємства.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Яготинське для дітей займається виробництвом дитячого харчування, дієтичних харчових продуктів та оптовою торгівлею молочними продуктами, що є основною його діяльністю. Також здійснює переробку молока, виробництво масла, сиру та інших харчових продуктів. Для діяльності був побудований окремий завод, який і мав спеціалізуватися на виробництві дитячого харчування, його оснащили сучасним обладнанням світових виробників. Завод випускає асортимент молочної продукції для дітей віком від 6 місяців під торговою маркою філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

Запуск роботи виробництва почалось з 25 жовтня 2012 року і за короткий час закріпило лідерські позиції на ринку дитячого харчування завоювавши 40% ринку України та може похвалитися постачанням своєї продукції на експорт в Молдову, Грузію.

Саме підприємство розташоване в смт. Згурівка Київської області та входить до складу Групи компаній «Молочний Альянс».

ТМ «Яготинське для дітей» разом із мережею «Фора» та Українським журналістським фондом проводять благодійну акцію «Серце б'ється завдяки...» вже п'ятий рік. У 2017–2020 роках на зібрані кошти, за підсумками акцій, було проведено операції на серце 12 маленьким українцям.

Облікова політика це сукупність дій на філії ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» з формуванням комплексу способів, прийомів, прцедур організації і ведення бухгалтерського обліку, який відповідає інтересам власника.

Проведені дослідження відобразили значимість і виявили сутність проблеми організації збутової діяльності підприємства в сучасних умовах. Теоретичний аналіз стратегічного і оперативного управління збутом дав можливість вивчити сутність процесів управління збутовою діяльністю,

визначити їх мету, зміст, завдання, основні принципи, а також закони функціонування в ринкових умовах. На підставі цього були виявлені особливості та актуальні проблеми в управлінні збутовою діяльністю підприємства у взаємозв'язку з причинами їх виникнення, а також розроблені концептуальні аспекти управління збутом, запропоновано деталізацію обліку витрати на збут. Проводити щорічний аудит за для уникнення порушень ведення бухгалтерського, податкового та фінансового обліку.

У бухгалтерському обліку готова продукція оцінюється за фактичною собівартістю продукції, яку можна визначити лише після додавання та калькулювання всіх витрат. Проте виникає необхідність щоденного обліку наявності та руху готової продукції та визначення її вартісних характеристик. Так, у поточному обліку готову продукцію слід оцінювати за «фіксованими» обліковими цінами (тобто середньорічною плановою собівартістю, договірними чи оптовими цінами або фактичною собівартістю продукції). Оцінка готової продукції за «фіксованими» бухгалтерськими цінами дозволить вести фіксований поточний облік незалежно від калькуляції фактичної собівартості.

Дослідивши особливості документального оформлення операцій з готовою продукцією, можна стверджувати, що з використанням комп'ютерної техніки на підприємстві облік реалізації готової продукції ведеться без застосування узагальнюючих документів. Виняток становить формування оборотно-сальдової відомості за рахунком 26 «Готова продукція», яка надає інформацію щодо оборотів й залишків готової продукції.

Однак, на нашу думку, цього недостатньо, тому рекомендується на підставі первинних документів складати облік документів на реалізацію готової продукції. Записи мають бути створені за торговими зонами, типами продукції, покупцями та клієнтами. Щоденне заповнення цих записів, виконання виробництва, застосування цін і змін, отримання доходу тощо. дозволить оперативний контроль за ним.

Готова продукція – це об’єкт облікової системи, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, слугує засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства. Визначено, що готова продукція є головним джерелом отримання прибутку для підприємства, а також частиною запасів, що може споживатися на самому підприємстві, бути внутрішнім ресурсом виробництва.

Для забезпечення ефективного контролю готової продукції на підприємстві бухгалтерська служба зобов’язана:

- здійснювати контроль за своєчасністю й повнотою проведення інвентаризації;
- вимагати надання матеріалів інвентаризацій в бухгалтерську службу;
- стежити за своєчасним завершенням інвентаризацій і документальним оформленням їх результатів;
- відображати на рахунках бухгалтерського обліку виявлені при інвентаризації розбіжності між фактичною наявністю готової продукції і даними бухгалтерського обліку.

Саме завдяки зазначеним заходам керівництво та власники підприємства мають можливість перетворити інвентаризацію з банальної формальності на дійсно важливий інструмент господарського контролю.

Забезпечити організацію аудиторського процесу готової продукції та витрат на її збут за допомогою конкретних стадій вважаємо, що доцільно класифікувати на підготовчу, основну та завершальну, адже на підготовчій стадії відбувається ознайомлення із даним підприємством, визначення та безпосереднє планування робіт.

Під час основної стадії аудиту витрат на збут пропонуємо здійснювати перевірку господарських операцій, пов’язаних зі збутом продукції, та фінансової звітності, де вони відображені.

На завершальній стадії вважаємо доцільним проводити аналіз результатів перевірки та складати звіт про роботу й обов'язково підготувати аудиторський звіт та аудиторський висновок. Реалізація продукції є завершальною стадією кругообігу засобів підприємства. Від її величини залежать результати фінансово-господарської діяльності, показники оборотності і рентабельності. Тому аналіз плану реалізації продукції має велике значення.

В ході аналізу підходів і методів організації збутової діяльності підприємства була виявлена необхідність постановки і подальшого вивчення завдань, пов'язаних з темою даного дослідження. Серед таких завдань слід відзначити:

- управління каналами розподілу продукції;
- комплексне вивчення кон'юнктури ринку;
- оптимізація кількості торгових посередників;
- синхронізація процесів збуту, постачання, виробництва логістики та інших сфер діяльності;
- економія коштів на розподіл продукції;
- розробка кількісних і якісних стандартів оцінки функціонування збутової діяльності та ін.

Отримані результати дозволять провести комплексний, деталізований і структурований аналіз підходів і методів організації збутової діяльності, який можна застосовувати до реалізації в реальних умовах з метою підвищення ефективності діяльності філії.

Для кращого ведення реалізації збуту ми пропонуємо використовувати також програму BAS Бухгалтерія, яка забезпечить контроль над реалізацією продукції. Для ведення дебіторської, кредиторської заборгованості, відстежування залишків готової продукції на складах, кількості проданої продукції. Щоб можна було бачити собівартість та аналізувати загальну вартість збуту продукції і дохід підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авдюшко В.С., Мухін К.П. Заборгованість сільськогосподарських підприємств: причини виникнення та шляхи вирішення проблеми. Економіка, фінанси, право. 2015. № 2. С. 18–19.
2. Адамик О.В. Розмежування понять витрати, затрати, видатки та особливості їх застосування учасниками бюджетного процесу // Наука молода: зб. наук. праць. молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. – 2013. – № 20. – С. 203-209
3. Алборов Р.А. Аудит в организациях промышленности, торговли и АПК / Р.А. Алборов; - [2-е изд.].– М.: Узд-тво «Дело и Сервис», 2000. – 432 с.
4. Атамас П.Й. Управлінський облік: навч. посіб. / П.Й. Атамас - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с
5. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит". / Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир: ЖГП, 2007. – 640 с.
6. Балабанова Л.В. Информационное обеспечение обоснования управленческих решений в условиях маркетинговой ориентации предприятия: [моногр.] / Л.В. Балабанова, Т.И. Алачека – Донецк: ДонГУЭТ 106 им. М. Туган-Барановского, 2003 – 143 с.
7. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://andrushivka.org.ua/shop-33-32-1600237580/>
8. Бойко В.М. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції / В.М. Бойко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. - № 9. – С. 4-8.
9. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. Нормативно-практичні матеріали. /за ред. Р.Л. Хом'яка – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «Інтелект+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2001. – 728 с.
10. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: навч. посібник / [Є.М. Романів, С.В. Приймак, С.М. Гончарук та інші]. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – 772 с.

11. Горішній П.О., Кузик О.Ю. РОЛЬ ОФШОРНИХ КОМПАНІЙ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ The XVII International Science Conference «Current trends in the development of science and practice» 07-09.06.2021 URL: <https://eu-conf.com>
12. Герасим П.М. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах / П.М.Герасим, Г.П.Журавель, П.Я.Хомин – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 480 с.
13. Голов С.Ф. Фінансовий облік: [підруч. / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, І.Ю. Кравченко, Г.А. Ямборко. – К.: Лібра, 2005. – 976с.
14. Головачев А.С. Организация, нормирование и оплата труда: учеб. пособие / А.С.Головачев и [др.]. – [3-е изд., испр.]. – Минск: Новое здание, 2007. – 603 с.
15. Давыдова Л.А. Экономика и управление предприятием : учеб. пособ. / Л.А. Давыдова, В.К. Фальцман. – М., 2003. – 99 с.
16. Журавель, Г. П. Теорії бухгалтерського обліку : студії [Текст] : монографія / Г. П. Журавель, П. Я. Хомин. – Тернопіль : Економічна думка, 2008. – 400 с
17. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. [Електронний ресурс <http://www.rada.gov.ua>]
18. Кучевська І.Ю. Збутова діяльність підприємства як аспект його виробничо-збутового потенціалу / І.Ю. Кучевська, В.М. Марченко // Актуальні проблеми використання економічного потенціалу: держава, регіон, підприємство : Матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів і молодих учених (м. Бердянськ, 18-19 квітня 2019 р.). – К.: Талком, 2019. – 243 с.
19. Крамаровский Л.М. Ревизия и контроль / Л.М. Крамаровский. – М.: Финансы и статистика. – 2004. – 300 с.
20. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: Наказ Міністерства промислової політики України № 373 від

09.07.2007 [Електронний ресурс]. — Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0373581>

21. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку. Ефективна економіка. URL: economy.nauka.com.ua?op=1&z=1899.

22. Панкрухин А. Л. Маркетинг : учеб. / А. П. Панкрухин. — М. : Инт междунар. права и экономики им. А. С. Грибоедова, 1999. — 398 с.

23. Пархоменко В.М. Реформування бухгалтерського обліку в Україні / В.М.Пархоменко, П.П. Баранцев. – Луганськ: - Футура ДСД "Лугань", 2008. – 117 С. 243 – 280.

24. Петрик О.А. Аудит: методологія і організація: [моногр.] / О.А. Петрик. — К.: КНЕУ, 2005. – 260 с.

25. Петришина Н.С. Проблеми обліку готової продукції та її реалізації / Н.С. Петришина, Р.В. Перун; ПВНЗ «Хмельницький економічний університет» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/Nie_2014_1_9.pdf.

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку // Збірник систематизованого законодавства. – 2003. - № 7. - С. 82 - 185.

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://buhgalter911.com> 161. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://buhgalter911.com>

28. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2004. 578 с.

29. Сук П. Л. Групування витрат виробництва в умовах ринку / П. Л. Сук // Економіка АПК. – 2006. – №1. – С.55.

30. Хрупович С.Є. Економічне оцінювання та управління збутовою діяльністю підприємств / С.Є. Хрупович. – Львів, 2005. – 43. – 76 с.

31. Шумляєв Б. О., Татаренко І. В., Рябий Є. І. Бухгалтерський облік: Підруч. для студ. екон. спец. / Дніпропетровська філія Відкритого міжнародного ун-ту розвитку людини «Україна» / Борис Олександрович Шумляєв (заг.ред.). — Д., 2006. — 342с.
32. Шара Є. Ю., Тесленко Т. І. Бухгалтерський облік: Опорний конспект лекцій / Державна податкова адміністрація України; Національна академія держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2004. — 322с.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

		Дата (рік, місяць, число)		Коди	
		2021	01	01	
Підприємство	Філія ТДВ "Яготинський маслозавод" "Яготинське для дітей"	за ЄДРПОУ	38073507		
Територія		за КОАТУУ	3221955100		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250		
Вид економічної діяльності	В-во дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів	за КВЕД	10.86		
Середня кількість працівників	1 165				
Адреса, телефон	07700, Київська обл., Яготинський район, м. Яготин, вул. Шевченка, буд. 213, (04570) 5-04-59				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					
v					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3 497	2 141
первісна вартість	1001	5 868	5 879
накопичена амортизація	1002	(2 371)	(3 739)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	162	13 746
Основні засоби	1010	163 394	185 562
первісна вартість	1011	257 677	291 114
знос	1012	(94 283)	(105 551)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	115	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	167 167	201 449
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	40 414	44 098
Виробничі запаси	1101	27 241	30 313
Незавершене виробництво	1102	969	1 902
Готова продукція	1103	12 203	11 883
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 840	7 367
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	3	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	1
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	934 931	1 288 909
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 231	6 390
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 564	232
Рахунки в банках	1167	1 564	232
Витрати майбутніх періодів	1170	62	78
Інші оборотні активи	1190	51	558
Усього за розділом II	1195	990 095	1 347 634
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 157 262	1 549 083

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(27 298)	-31 231
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	0
Усього за розділом I	1495	(27 298)	-31 231
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	0
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	173	100
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	(5)	-1
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	0
резерв незароблених премій	1533	-	0
інші страхові резерви	1534	-	0
Інвестиційні контракти	1535	-	0
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	169	99
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	24	43
товари, роботи, послуги	1615	28 695	31 247
розрахунками з бюджетом	1620	319	318
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	381	392
розрахунками з оплати праці	1630	1 353	1 436
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	1 149 436	1 479 399
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	0
Поточні забезпечення	1660	2 686	3 427
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 497	1 689
Усього за розділом III	1695	1 184 392	1 580 215
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	1 157 262	1 549 083

Керівник

Приліпко І.Л.

Головний бухгалтер

Грубріна Л.В.

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

		Коди		
		2020	01	01
Дата (рік, місяць, число)				
Підприємство	Філія ТДВ "Яготинський маслозавод" "Яготинське для дітей"	за ЄДРПОУ	38073507	
Територія		за КОАТУУ	3221955100	
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250	
Вид економічної діяльності	В-во дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів	за КВЕД	10.86	
Середня кількість працівників	1 176			
Адреса, телефон	07700, Київська обл., Яготинський район, м. Яготин, вул. Шевченка, буд. 213, (04570) 5-04-59			

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2019 р.

		Форма №1	Код за ДКУД	1801001
АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	1 092	3 497	
первісна вартість	1001	3 448	5 868	
накоплена амортизація	1002	(1 454)	(2 371)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	28 723	182	
Основні засоби	1010	140 558	163 394	
первісна вартість	1011	211 343	257 677	
знос	1012	(70 785)	(94 283)	
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	-	-	
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств				
інші фінансові інвестиції	1035	-	-	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	115	
Відстрочені податкові активи	1045	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	169 273	167 167	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	39 050	40 414	
Виробничі запаси	1101	25 855	27 241	
Незавершене виробництво	1102	1 205	969	
Готова продукція	1103	11 990	12 203	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7 788	5 840	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	-	-	
за виданими авансами	1130	-	-	
з бюджетом	1135	-	3	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	630 198	934 931	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 717	7 231	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 095	1 564	
Рахунки в банках	1167	1 095	1 564	
Витрати майбутніх періодів	1170	71	62	
Інші оборотні активи	1190	468	51	
Усього за розділом II	1195	683 386	990 095	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	852 659	1 157 262	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(12 427)	(27 298)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	(12 427)	(27 298)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	173
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	(11)	(5)
Усього за розділом II	1595	(11)	169
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	24
товари, роботи, послуги	1615	38 653	28 695
розрахунками з бюджетом	1620	320	319
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	344	381
розрахунками з оплати праці	1630	1 202	1 353
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	822 214	1 149 436
Поточні забезпечення	1660	1 562	2 686
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	803	1 497
Усього за розділом III	1695	865 098	1 184 392
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	852 659	1 157 262

Керівник

Приліпко І.Л.

Головний бухгалтер

Грубріна Л.В.

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число) 2021 01 01
за ЄДРПОУ 38073507

Підприємство Філія ТДВ "Яготинський маслозавод" "Яготинське для дітей"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2020 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	175 982	178 580
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(126 719)	(138 297)
Валовий :			
прибуток	2090	49 263	40 283
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	146	179
Адміністративні витрати	2130	(7 711)	(7 798)
Витрати на збут	2150	(44 094)	(44 317)
Інші операційні витрати	2180	(1 637)	(3 174)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(4 033)	(14 827)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	54	2
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(38)	(57)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(5)	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(4 022)	(14 882)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(4 022)	(14 882)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(4 022)	(14 882)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	373 479	355 013
Витрати на оплату праці	2505	27 459	29 821
Відрахування на соціальні заходи	2510	6 042	6 142
Амортизація	2515	26 780	24 823
Інші операційні витрати	2520	47 168	47 118
Разом	2550	480 928	462 917

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Приліпко І.Л.

Головний бухгалтер

Грубрін Л.В.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число)

Коди		
2020	01	01
38073507		

за ЄДРПОУ

Підприємство Філія ТДВ "Яготинський маслозавод" "Яготинське для дітей"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.

Форма №2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	178 580	167 644
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(138 297)	(127 209)
Валовий :			
прибуток	2090	40 283	40 435
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	179	72
Адміністративні витрати	2130	(7 798)	(6 314)
Витрати на збут	2150	(44 317)	(40 659)
Інші операційні витрати	2180	(3 174)	(992)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(14 827)	(7 458)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	2	-
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(57)	-
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(14 882)	(7 458)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(14 882)	(7 458)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(14 882)	(7 458)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	355 013	304 821
Витрати на оплату праці	2505	29 821	18 292
Відрахування на соціальні заходи	2510	6 142	3 958
Амортизація	2515	24 823	16 783
Інші операційні витрати	2520	47 118	43 301
Разом	2550	462 917	387 155

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Приліпко І.Л.

Головний бухгалтер

Грубірна Л.В.

Додаток В

Постачальник ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "Насолода"
 ЄДРПОУ 42102845, тел. 063-171-03-14
 П/р UA753808020000000026004008127
 в АТ "РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ" У М. КИЄВІ МФО 380802
 ІПН 421708426597
 Є платником податку на прибуток на загальних підставах Адреса м. Київ, вул. Саксаганського, буд. 39 Б

Одержувач	філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» тел.
Платник	той самий
Підстава	
Умова продажу	згідно Договору
Місце складання:	м. Київ

**Видаткова накладна № РН-000000029
від 15 Квітня 2020 р.**

№	Товар	Од.	Кількість	Од2.	Кількість2	Ціна б ПДВ	Ціна	Сума
1	КАКАО-МАСЛО НЕДЕОДОРОВАНЕ РРР	кг.	125,000	уп.	5,000	209,250	251,10	31 387,50
Всього	ящиків: 5						Всього:	31 387,50
							в тому числ ПДВ:	5 231,25
Всього на суму:								
Тридцять одна тисяча триста вісімдесят сім гривень 50 копійок								
ПДВ: 5231.25								
	Відвантажив(ла)				Отримав(ла)			
	Менеджер з постачання Івашенко О.Є.						підпис, прізвище, ініціали	

Додаток 7
до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні
(пункт 11.1 глави 11)

ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА

N 15 " 11 " вересня 20 21 року

Форма N 1-ТН	
Автомобіль <u>ГАЗ 3307»Газель» АХ1236АК</u> Причіп/напівпричіп <u> </u> за кілометровим тарифом <u> </u> Вид перевезень <u> </u> (марка, модель, тип, реєстраційний номер) (марка, модель, тип, реєстраційний номер)	
Автомобільний перевізник <u>ТОВ «ФТП Без проблем»</u> Водій <u>Глушко Юрій Петрович, УА000103</u> (найменування / П. І. Б.) (П. І. Б., номер посвідчення водія)	
Замовник <u>Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»</u> (найменування / П. І. Б.)	
Вантажовідправник <u>ТОВ «АЛЬЯНС»</u> , м. Чернігів, пр Шевченка, 153 (повне найменування, місцезнаходження / П. І. Б., місце проживання)	
Вантажоодержувач <u>Філії ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», вул. Коцюбинського 6, Згурівка</u> - (повне найменування, місцезнаходження / П. І. Б., місце проживання)	
Пункт навантаження <u> </u> м. Харків, вул Олімпійська буд366 Пункт розвантаження <u>Згурівка, вул. Коцюбинського 6</u> (місцезнаходження) (місцезнаходження)	
кількість місць <u>одне</u> , масою бруто, т <u>двадцять</u> , отримав водій/експедитор <u>Глушко Юрій Петрович</u> (словами) (словами) (П. І. Б., посада, підпис)	
Усього відпущено на загальну <u>сумусорок дві тисячі гривень, нуль копійок</u> у тому числі ПДВ <u>сім тисяч гривень нуль копійок</u> (словами, з урахуванням ПДВ)	
Супровідні документи на вантаж <u> </u> податкова накладна <u>від 10.09.2019№125</u>	

ВІДОМОСТІ ПРО ВАНТАЖ

N з/п	Найменування вантажу (номер контейнера), у разі перевезення небезпечних вантажів: клас небезпечних речовин, до якого віднесено вантаж	Одиниця виміру	Кількість місць	Ціна без ПДВ за одиницю, грн	Загальна сума з ПДВ, грн	Вид пакування	Документи з вантажем	Маса бруто, т
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	молоко	тонн	1	2100	49000	фляга	накладна	20

Здав (відповідальна особа вантажовідправника) (П. І. Б., посада, підпис)	Прийняв (відповідальна особа вантажоодержувача) (П. І. Б., посада, підпис)
---	---

ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ

Операція	Маса бруто, т	Час (год. хв)			Підпис відповідальної особи
		прибуття	вибуття	простою	
10	11	12	13	14	15
Навантаження	20	11.45			
Розвантаження	20	13.46			

Філія ТДВ "Яготинський маслозавод" "Яготинське для дітей" (підприємство-одержувач, адреса) ідентифікаційний код ЄДРПОУ 38073507 підприємство-платник і його адреса рахунок IBAN UA 38568912000000260045885690 МФО 568912 ПАТ «КРЕДОБАНК» (найменування банку)	Типова форма № М-2 «ЗАТВЕРДЖЕНА» наказом Міністерства України від 21 червня 1996 р. N 192
	Код за УКУД 1801008
	Довіреність дійсна до 30 березня 2020 року

ДОВІРЕНІСТЬ № 25

Дата видачі 25 березня 2020 р.

Видано менеджер, Олійник Людмила Ігорівна
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)документ, що засвідчує особу паспортсерія КВ № 056789 від 06 травня 20 15 р.виданий Згурівським РС ГУДМ України у Київській області
(ким виданий документ)на отримання від ТОВ «СОНЕЧКО»
(найменування організації постачальника)цінностей за _____
(№ і дата наряду)

Додаток Е

філія ТДВ "Яготинський маслозавод" "Яготинське для дітей"
 підприємство, організація

Типова форма № М-12

ЗАТВЕРДЖЕНА
 наказом Міністерства України
 від 21.06.96 р. № 193

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Код за УКУД

КАРТКА № ____ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ МАТЕРІАЛІВ

Склад	Місце зберігання		Марка	Сорт	Профіль	Розмір	Номен- клатур- ний номер	Одиниця виміру		Ціна	Норма запасу
	стелаж	комірка						код	найменування		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
склад №1							22		творог 2,5%	12,00	5

Найменування матеріалу	Дорогоцінний метал				Номер рядка у ф. № 2-ДМ, дод. до ф. ф. № 2-ДМ і № 4-ДМ
	Найменування	Вид	Маса, г	Номер паспорта	
	13	14	15	16	17

Дата запису	Номер документа	Номер за порядком	Від кого одержано чи кому відпущено	Прибуток	Видаток	Залишок	Контроль (підпис, дата)
18	19	20	21	22	23	24	25
18.10.2019	25	01	ПП "ДТВ"	5 000	3200	1 800	

і т. д.

Формат А1/12

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА

1. Основних засобів. Одиниця обліку основних засобів - окремий об'єкт зі строком корисного використання більше 1 року та вартістю більше 1000 грн. метод нарахування амортизації на основні засоби прямолінійний. Строки корисного використання основних засобів у Товаристві визначаються спеціальною комісією, призначеною керівником.

Первісна вартість об'єкта основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з його поліпшенням та ремонтом, визначену відповідно до ст.146 розділу III ПКУ. Основні засоби відображаються у фінансовій звітності за первісною вартістю за вирахуванням нарахованого зносу.

Ліквідаційна вартість основного засобу – це розрахункова сума, яку б товариство отримало в даний час від вибуття активу, за вирахуванням витрат на вибуття, якби стан і період використання об'єкту основних засобів були такими, які очікуються в кінці терміну його експлуатації. Коли товариство має намір використовувати актив до кінця періоду його фізичного існування, ліквідаційна вартість такого активу дорівнює нулю.

2. Нематеріальних активів. Одиниця обліку нематеріальних активів - окремий об'єкт. Метод нарахування амортизації - прямолінійний. Строки корисного використання нематеріальних активів визначаються спеціальною комісією, призначеною керівником, з урахуванням мінімальних, визначених ст.145 розділу III ПКУ.

Ліквідаційна вартість нематеріальних активів прийнята нульовою. Серед нематеріальних активів на кінець звітного періоду у Товаристві знаходились: комп'ютерні програми, технічна документація із землеустрою на право оренди та промислові зразки - упаковки для йогуртів. У фінансових звітах Товариства нематеріальні активи відображені за історичною собівартістю за вирахуванням будь-якої накопиченої амортизації.

3. Незавершених капітальних інвестицій. Товариство щорічно вкладає значні кошти в оновлення основних засобів: у звітному періоді це - будівництво, поліпшення виробничих будівель, споруд, придбання, монтаж

та наладка виробничого обладнання. Амортизація на ці активи не нараховується до моменту їх введення в експлуатацію. Незавершене капітальне будівництво включає вартість будівельних робіт, суму інжинірингових робіт, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати. По закінченню будівництва актив буде переведену у відповідну групу основних засобів. Амортизація буде нараховуватись з дати, коли актив буде побудований та стане придатним до використання. Незавершене будівництво активів, які призначені для продажу, відображається в складі запасів. Незавершене будівництво інвестиційної нерухомості відображається як інвестиційна нерухомість

4. Запасів. Запаси при первісному визнанні обліковуються за собівартістю придбання. Собівартість запасів включає всі витрати на придбання, витрати на переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.

У Балансі (Звіті про фінансовий стан) запаси відображаються за найменшою з двох величин: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Зменшення вартості запасів (уцінки) відображається з одночасним визнаннями збитків. Вартість готової продукції і незавершеного виробництва включає вартість сировини, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати і відповідні виробничі накладні витрати, розраховані на підставі нормативної виробничої потужності.

Собівартість одиниць запасів визначається шляхом використання конкретної ідентифікації їх індивідуальної собівартості.

5. Необоротних активів, утримувані для продажу, та групи вибуття.

Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття визнаються в тому випадку, коли товариство не використовує їх в господарській діяльності, керівництво має тверді наміри їх продати протягом

одного року з дати класифікації, ймовірність продажу висока, актив чи група можуть бути негайно продані в поточному стані.

Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття оцінюються по найменшій з двох величин - балансовій вартості чи справедливій вартості за виключенням затрат на продаж. Доходи та витрати від припиненої діяльності обліковуються окремо від доходів та витрат від діяльності, що продовжується.

Результат, за виключенням податків, відображається в звіті про сукупні доходи та витрати. Основні засоби та нематеріальні активи, які класифікуються як необоротні активи, утримувані для продажу, не амортизуються.

6. Грошей та їх еквіваленти.

Кошти на депозитних рахунках з терміном погашення більше 3 місяців відображається в звітності як поточні фінансові інвестиції, з терміном погашення більше 12 місяців - як інші довгострокові фінансові інвестиції. Грошові кошти, що знаходяться на спеціальному рахунку і призначені для обліку коштів у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відображаються у фінансовій звітності як грошові кошти.

7. Доходів та витрат. Включаються до складу Звіту про фінансові результати на підставі принципу нарахування і відповідності доходів і витрат та відображаються в бухгалтерському обліку і фінансових звітах тих періодів до яких вони відносяться. Калькулювання виробничих витрат проводиться за кожним видом виготовленої продукції.

Виробнича собівартість продукції складається із прямих витрат (прямі витрати включають в себе вартість: сировини, основних та допоміжних матеріалів із врахуванням транспортно-заготівельних витрат, тари, палива та енергії, зарплати основних працівників, зайнятих у виробництві продукції, відрахувань на соціальні заходи, амортизації основних засобів, що

відносяться до виробництва конкретного виду продукції) та загальновиробничих.

Всі інші операційні витрати відносяться в Товаристві до витрат періоду та поділяються на адміністративні, витрати на збут та інші операційні витрати.

8. Дебіторської заборгованості. Первісна оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю плюс витрати на операцію, які прямо відносяться до цього фінансового активу.

Справедливою вартістю дебіторської заборгованості є справедлива вартість наданої (отриманої) компенсації. Подальша оцінка здійснюється за амортизованою собівартістю, з урахуванням збитків від зменшення корисності. Станом на кожну звітну дату товариство оцінює, чи існують об'єктивні свідчення того, що корисність дебіторської заборгованості зменшилася.

Балансова вартість дебіторської заборгованості зменшується через рахунок резерву з одночасним визнанням збитку за звітний період. Якщо в наступному періоді величина збитку від зменшення корисності зменшується і це зменшення може бути об'єктивно співвіднесено із подією, що має місце після визнання зменшення корисності, то раніше визнаний збиток від зменшення корисності сторнується.

Сторнування не повинне призводити до такої балансової вартості, яка перевищує суму, що її мала б амортизована вартість у разі невизнання зменшення корисності на дату сторнування.

Резерв під зменшення корисності дебіторської заборгованості визначається розрахунковим методом на підставі історичних даних щодо дебіторської заборгованості товариства.

Активи, погашення яких неможливе, списуються за рахунок сформованого резерву під знецінення після завершення всіх необхідних процедур для відшкодування і після визначення остаточної суми збитку.

Філію ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» очолює голова Правління ТДВ «Яготинський маслозавод». Він забезпечує отримання повної, достовірної та своєчасної інформацію про Товариство, необхідної для виконання своїх функцій, в межах визначених повноважень самостійно та у складі правління вирішує питання поточної діяльності Товариства; ініціювати скликання засідання правління Товариства; надавати у письмовій формі зауваження на рішення правління Товариства; вимагати скликання позачергового засідання наглядової ради Товариства;

Заступник голови правління – директор філії здійснює контроль над всіма видами діяльності філії. Підвищує розвиток цінової, соціальної, зовнішньоекономічної, страхової діяльності підприємства. Забезпечує методами стимулювання підвищення ефективності виробництва, за рахунок надання кожному співробітнику відчуття відповідальності за доручену йому роботу.

Головний бухгалтер – організовує роботу бухгалтерії, забезпечує виконання завдань, покладених на бухгалтерію відповідно до Положення про бухгалтерію. За необхідності готує проекти змін і доповнень до Положення про бухгалтерію, у т. ч. щодо визначення оптимальної структури бухгалтерії та чисельності її працівників, з обґрунтуванням необхідності зазначених змін і доповнень, подає проекти цих документів на розгляд керівнику підприємства. Розподіляє завдання та обов'язки між працівниками бухгалтерії, розробляє проекти посадових інструкцій працівників бухгалтерії, за необхідності готує проекти змін і доповнень до посадових інструкцій з обґрунтуванням їх необхідності, після погодження з начальником відділу кадрів та юрисконсультом подає проекти цих документів на затвердження керівнику.

Контролює дотримання працівниками бухгалтерії правил внутрішнього трудового розпорядку. Складає графік відпусток працівників бухгалтерії. Ознайомлює працівників бухгалтерії з необхідними для роботи нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, стежить за змінами

у профільному законодавстві, доводить інформацію про такі зміни до працівників бухгалтерії, за потреби — до інших працівників підприємства.

Бухгалтер по виробництву веде облік необоротних активів, запасів з додержанням єдиних методичних рекомендацій щодо бухгалтерського обліку та з урахуванням особливостей діяльності філії й технології оброблення даних.

Забезпечує повне та достовірне відображення інформації, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, на рахунках бухгалтерського обліку.

Бере участь у проведенні інвентаризації активів і зобов'язань, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат під нестачі, крадіжки й псування активів філії. Готує дані для включення їх до фінансової звітності, здійснює складання окремих її форм, а також форм іншої періодичної звітності, яка ґрунтується на даних бухгалтерського обліку.

Бухгалтер з обліку заробітної плати здійснює контроль ведення таблицю обліку робочого часу. Приймає і контролює правильність оформлення листків про тимчасову непрацездатність, довідок з догляду за хворими та інших документів, що підтверджують право на відсутність працівника на роботі. Здійснює нарахування заробітних плат працівникам філії, здійснює контроль за витрачанням фонду оплати праці. Здійснює реєстрацію бухгалтерських проводок та їх рознесення.

Здійснює нарахування та перерахування страхових внесків у державні позабюджетні соціальні фонди, заробітних плат робітників і службовців, інших виплат та платежів, а також відрахування коштів на матеріальне стимулювання працівників філії.

Веде на основі відомостей виплату зарплати працівникам філії. Здійснює контроль за дотриманням касової дисципліни, розрахунками з підзвітними особами. Готує дані для складання балансу й оперативних зведених звітів про доходи і витрати грошових коштів.